JURNALUL®

Premiul Convenției Europene de SF
EUROCON

Anul V Nr.153; 2-8 Februarie 1996
Săptămînal de cultură
SF, HORROR ŞI FANTASY
16 pagini - 500 lei

S.F.

Radu Haraga ❑ Isaac Asimov ❑ Lee Hoffeman
Octavian Mustafa ❑ Ion Hobana

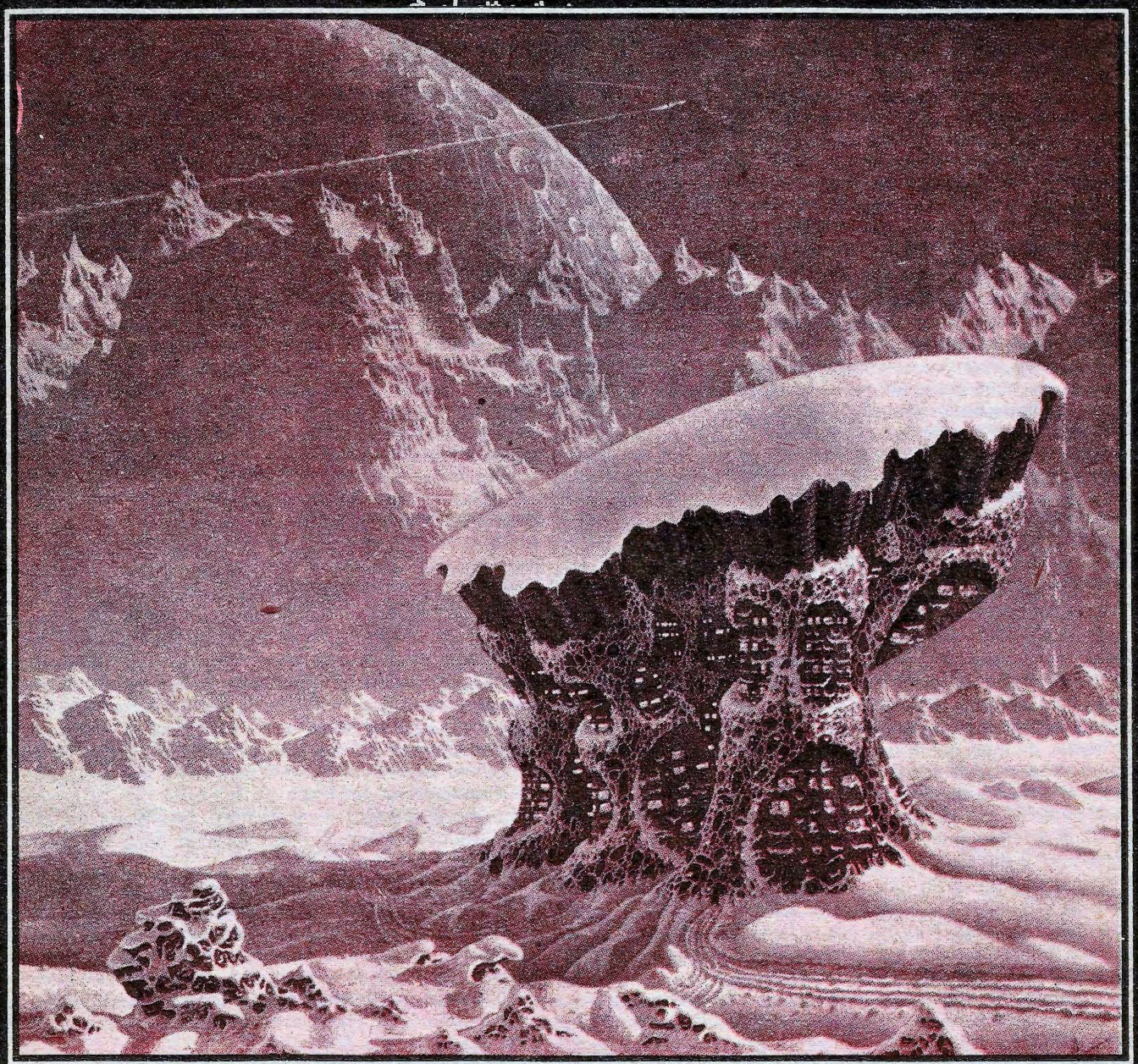

Anticritica ❑ News SF ❑ Ecran fantastic
Incursiune în istoria literaturii horror ❑ Interviul săptămînii

Jurnalul S.F. 2

ANTICRITICA

„That fucking glass II"

Regret sincer că nu am participat la întîlnirea organizată de editura Nemira pe problematica traducerilor. Regret, pentru că deşi eu nu mă pot considera decît un traducător „de duminică", totuşi există o serie întreagă de aspecte care ar merita evidenţiate în acest context.

În primul rînd, pînă a ajunge la „subtilităţile" prezente în titlul acestui episod, să vedem cum stăm, per total, cu părţile grosiere. Poate vă veţi întreba, oare ce mai vrea să insinueze individul ăsta, că traducerile se fac prost, la nivel general? Nu, nu că se fac prost, şi nu la nivel general, dar că există şi în traduceri aceeaşi notă de superficialitate care ne urmăreşte societatea, ca o umbră. O notă care nu este generală, dar care atunci cînd este percepută este extrem de disonantă.

Un exemplu tipic pentru acest aspect îl reprezintă titlul filmului Predator, care a fost lăsat ca atare, atît pe afişele cinematografelor, atunci cînd a rulat pe marile ecrane, cît şi pe micul ecran1. Ori cuvîntul predator nu există în limba română. Noţiunea inexistentă face mai curînd trimitere spre o persoană care se ocupă cu predări, sau cu livrări de marfă. Ar mai putea fi o denumire nouă a unei meserii practicată de un magazioner primitor-distribuitor. Traducătorul nu s-a ostenit să traducă cuvîntul predator din limba engleză cu firescul animal de pradă, sau măcar prădător. De ce? Iată o întrebare la care nu mai ştim răspunsul.

De altfel, titlul multor filme pare tradus de-a dreptul alandala. Şi nu ne referim defel la filmele al căror titlu original a fost schimbat pentru a avea un impact mai puternic asupra potenţialilor săi spectatori; metoda, extrem de discutabilă în sine, este folosită şi la case mult mai mari, de pildă la francezi. În urmă cu cîţiva ani am vizionat un film de duzină ce-i drept, intitulat Spionul pe gheaţă. Un titlu care, pe mine cel puţin, nu m-a inspirat foarte tare. Era în schimb perioada de imediat după 1989, apăruseră filme despre reţele de spionaj americane, cronica unei poveşti de la CIA m-a tentat. Bineînţeles, filmul a fost sub orice critică. Numai că titlul original era Agent On The Ice. Singura legătură a acţiunii cu titlul era că toată acţiunea se desfăşura iarna. Atît. Nici vorbă ca bietul agent - care, între noi fie vorba, nu era defel spion - să meargă la patinoar sau să pescuiască, în buna tradiţie rusă, la copcă. Mult mai tîrziu, în cu totul alt context, am înţeles titlul acestui film: to be on the thin ice este o expresie care are un sens figurat, adică a te afla la strîmtoare, la ananghie şi care sub nici un motiv nu înseamnă a fi pe un strat subţire de gheaţă! Oare era chiar atît de greu ca titlul acestui film să fie tradus corect?

Poate veţi spune, ei, la naiba, cîteva scăpări. Se mai întîmplă. Da şi nu. Sînt şi aspecte mult mai neplăcute. De exemplu, stindardul multor generaţii, faimosul Blowin' In The Wind al lui Bob Dylan a fost tradus, cu mulţi ani în urmă de Adrian Păunescu prin Vînare de vînt. Toate bune şi frumoase, dar traducerea pare subtil alterată şi ani în şir nimeni n-a protestat: the answer, my friends, is blowin' in the wind, s-ar traduce mai curînd prin răspunsul, prieteni, este adus de vînt, undeva, în preajma noastră. Sensul în context al lui blowin' in the wind este de iminenţă a acestui răspuns, faptul că răspunsul pluteşte în aer. Dimpotrivă, răspunsul, prieteni, e vînare de vînt, implică o zădărnicie a acţiunii, faptul că răspunsul nu va fi aflat niciodată. Nu este, sub nici o formă, acelaşi lucru. Nu ştiu dacă Păunescu a fost conştient de traducerea poetică făcută, dar cred că răspunsul este, de astă dată, afirmativ.

Bun, veţi spune, toate bune şi frumoase, dar ce-are asta de-a face cu science fiction-ul? Are, pentru că traducerile în SF prezintă particularităţi specifice. Nu-i suficientă pregătirea filologică a traducătorului, de foarte multe ori acesta trebuie să aibă, hai să spunem, un bun simţ tehnic elementar, care să-i permită să "miroasă" gogomăniile ce ţin de recuzita tehnică sau ştiinţifică, pentru a se putea documenta suplimentar sau a cere ajutor, după caz, la persoane competente în domeniu. Culmea, anti-implicarea tehnică a traducătorilor apare foarte pregnant şi în mainstream. Cel mai la îndemînă exemplu este Pendulul lui Foucault, de Umberto Eco, apărut la Constanţa în 1991, la editura Pontica. Deşi, per total, nu avem reproşuri la adresa traducătorilor Ştefania şi Marin Mincu, totuşi sînt cîteva aspecte extrem de disonante, toate vizînd fragmente referitoare la calculatorul electronic. În primul rînd, tastatura este tradusă ca tastieră (de exemplu, la pagina 33). Apoi se vorbeşte de dischetele word processorului (pagina 37) şi nu are rost să ne pierdem în comentarii suplimentare despre procesoare, aplicaţii tip editor de texte şi dischete. Cel mai tare este însă exemplul de la pagina 44, programul de 15 instrucţiuni reprodus cu o neglijenţă de neînchipuit. Programul a fost inserat în text din simplul motiv că Eco l-a considerat necesar în discursul său filozofic. Nimeni nu poate pune la îndoială acest lucru. Ceea ce ar fi însemnat, în teorie, ca redactorul cărţii să se îngrijească de el cum se cuvine. În practică, dispreţul literaţilor pentru tehnică este mai mult decît faţiş. Am avut totuşi curiozitatea să-l rulez pe micuţul meu HC de atunci. Cu modificările de bun simţ aduse, programul a funcţionat. Numai că editorii nu au înţeles nici în ruptul capului că pot exista litere mici în program, că I1 nu este acelaşi lucru cu 11, că L$ nu-i acelaşi lucru cu LS, că inversarea a două instrucţiuni nu este permisă. Mai mult, prima instrucţiune, 10 REM ANAGRAM! nu a fost priceputâ de nimeni, REM însemnînd comentariu, era normal ca traducerea să funcţioneze şi acolo, cuvîntul anagrami fiind înlocuit cu corespondentul românesc, anagrame. Din nefericire, povestea asta s-a întîmplat în 1991! Copii învăţau deja în şcoli BASIC-ul de tip SINCLAIR. Apăruseră destul de multe PC-uri în ţară, variantele DOS existente atunci în mod curent aveau puternicul GWBASIC şi apăruse deja QBASIC-ul, pur şi simplu la vremea aceea nu era o problemă să găseşti un sfat sau o părere competentă pentru un program BASIC de doar 15 instrucţiuni! Totuşi, editorii (pentru că este cazul să fim clari pînă la capăt, editorii sînt mult mai vinovaţi decît traducătorii) s-au mulţumit să ridice din umeri, fără a face nimic. Probabil, şi-au spus, noi sîntem literaţi, la naiba cu exotismele tehnice ale lui Eco!

Şi acest raport de forţe se păstrează în continuare. Filologii strîmbă din nas cînd aud de science fiction: a, poveşti de-alea cu roboţi şi marţieni, nu? Traducătorii specializaţi nu sînt mai mulţi decît degetele unei mîini, iar traducătorii ceilalţi folosiţi lucrează cam la normă, pentru că oameni sînt şi ei şi trebuie să trăiască. De aceea, concluzia lui Liviu Radu că un scriitor de science fiction poate fi un traducător bun, merită interesul. Desigur, nu este o regulă generală. Dar este foarte valabilă, de cele mai multe ori. Tot prin această prismă, ne place sau nu, limba engleză are un mare ascendent asupra celorlalte limbi, pentru că suportă nivelul tehnic din informatică. Este de neconceput un softist care nu ştie engleza. Este, de asemenea, de neconceput un act de cultură fără cunoştinţe tehnice minimale. Trăim într-o societate tehnică plină de electronică, degeaba se strîmbă criticii profesionişti. Microprocesoarele au ajuns pînă şi în casele noastre: în aparatura audio-video, în aparatura electrocasnică, dacă nu vrem să punem la socoteală calculatorul electronic.

În altă ordine de idei, în tranziţia noastră lungă şi fără de sfîrşit ca romanele lui Sadoveanu, nici rusa, şi nici swahili nu interesează. SF-ul are şi un rol politic în formarea unei generaţii descumpănite de nuanţă stupid people. Şi nu putem privi spre occident, traducînd din rusă. Mai tîrziu, cînd apele valorice ale societăţii se vor fi limpezit, opţiunile filologice vor reveni în actualitate, fără nici o problemă. Criticii profesionişti îşi vor spune iar cuvîntul şi noi îi vom asculta cuminţi. Sau poate nu.

Şi să nu uit, apropo de titlul episodului de azi, inspirat de articolul lui Liviu Radu din Jurnalul SF nr. 150, glass înseamnă pahar. La revedere, pe săptămîna viitoare şi nu uitaţi, mă interesează foarte mult opiniile dumneavoastră despre această rubrică.

Cătălin Ionescu

1. PRO-TV, idem pntru „Alien" la aceeaşi televiziune

JURNALUL® SF

Acest săptămînal face parte din rețeaua națională a publicațiilor JURNALUL

Editat de SC JURNALUL SA

ISSN 1221-7875

Tiparul executat la INTACT

JURNALUL SF este înscris în Catalogul Presei la poziția 2.128.

Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET. Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET SA

PO BOX 33-35, telex 11995 Telefax 3129432 București - România Piața Presei Libera nr. 1

COLECTIVUL DE REDACȚIE :

Adrian BĂNUȚĂ
(REDACTOR ȘEF)
Număr realizat de:
Nicolae C. ARITON, Ionuț BĂNUȚĂ, Ștefan GHIDOVEANU, Mihail GRĂMESCU, Isabela ION, Cătălin IONESCU, Cristian IONESCU, Liviu RADU, Don SIMON, Mihai SAMOILĂ, Cătălin TENIȚĂ, Florin Mircea TUDOR Laurențiu TURCU, Horia Nicola URSU
(REDACTORI)

ADRESA REDACȚIEI :
Șoseaua București-Ploiești, nr. 25-27, sector 1, București
Tel. 3129945; FAX 3129944

RĂSPUNDEREA MATERIALELOR REVINE AUTORILOR

Tehnoredactare computerizată *Adrian și Ionuț BĂNUȚĂ*

Culegere: *Alina LEON*

Corectură: *Mihail GRĂMESCU*

Montaj offset: *Mariana SEBE Silvana GREERE*

PREMIILE

singurului săptămînal de cultură SF din lume:
CONVENȚIEI NAȚIONALE DE SF 1993 - PLOIEȘTI
CONVENȚIEI EUROPENE DE SF 1994 - TIMIȘOARA
GEOVALY SRL - BUCUREȘTI (activitate promoțională)
CONVENȚIEI NAȚIONALE DE SF 1994 - BAIA MARE

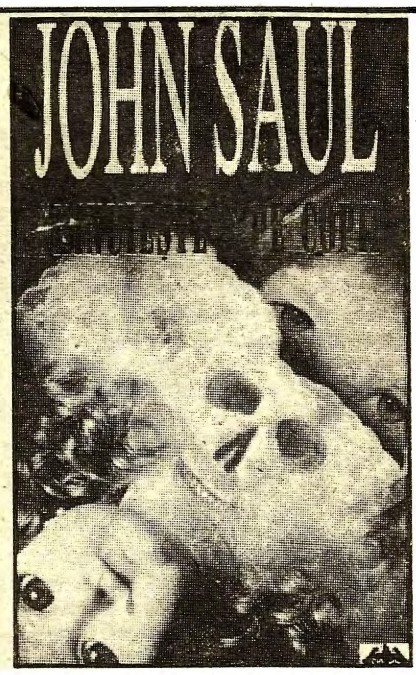

R A O — **Jurnalul S.F.**

27 de William Diehl
Cunoscutul autor al romanului *„Ființa răului"*, ne propune de astă dată o interesantă îmbinare de ficțiune cu istorie, într-un roman destul de greu de clasat. Misiunea spionului *27* este de a împiedica America să intre în război împotriva Germaniei.
587 pagini

Chinuiește-i pe copii de John Saul
Opera lui Saul are două coordonate majore: *savantul nebun care experimentează pe oameni și psihozele copiilor.* *Chinuiește-i pe copii* se încadrează în cea de a doua temă.
411 pagini

TEORA

Cunoscuta editură bucureșteană TEORA, vă propune o nouă concepție *(în România)* despre cum trebuie să arate un roman sf și anume: o prezentare a autorului cărții, făcută de un scriitor consacrat al genului *(evident Teora a optat pentru Asimov)*, un articol științific și romanul propriu-zis care tratează aceeași problemă științifică, dar care împletește ficțiunea cu realitatea.

În curînd la editura Teora:

- ❖ ***Lumea de dincolo de timp – Larry Niven***
- ❖ ***Omul pozitronic – Isaac Asimov și Robert Silverberg***
- ❖ ***Roboții zorilor – Isaac Asimov***
- ❖ ***Materia lipsă – Thomas R. McDonough***
- ❖ ***Roboții și imperiul – Isaac Asimov***
- ❖ ***Nemesis – Isaac Asimov***

FOR XXI

Este o revistă *„de tineret"*, cel puțin așa ne scrie corespondentul nostru Szabo Gabriel. Ea are și o pagină dedicată SF-ului. Se așteaptă știri și colaborări din țară *(fax 313398)*. Gabriel dorește să înființeze și un cenaclu – *John Brunner*. Cei interesați îl pot contacta la tel. 042/321407.
Adresa: Szabo Gabriel Str. Prelungirea Bucureștilor Bl PM 13, Sc 1A, Et 3, Ap 8, Călărași, cod 8500

ECOURI francofone

Laurentiu Turcu, notre correspondant roumain a publié, dans Jurnalul SF n°137 un texte de PJ.Brouillaud, L'Amour chez les Zaïns (déjà paru dans Xuense) ainsi qu'une présentation d'INFINI. Il a également consacré une publicité à Laurent Genefort dans la revue Nautilus. Sont parus aussi en roumain l'Amnésique d'Alain le Bussy dans Alternativ SF n°25. Des infos sur INFINI sont diffusées dans différents journaux distribués par l'agence de Laurentiu, CorvallPartner. Laurentiu Antim Turcu - valANTIm, strada Avîntul nr 1, 1900 Timisoara, Roumanie. Un texte de Laurentiu, traduit en français, Les Châtaigniens, figure dans XUENSE 45.

NEWS

❖ A apărut *D'Ailleurs Infos* nr 4, buletinul informativ al muzeului SF *Maison d'Ailleurs*, din Yverdon, Elveția. Cîteva pagini sînt dedicate unui *rezumat* al *„Franconului '95"*, Convenția Francofonă de SF, din primăvara anului 1995, desfășurată în cadrul muzeului SF din Yverdon. Citățm din capitolul *Conferences, tables rondes & debats:*

„La capitolul conferințe, Nicolae C. Ariton a confirmat că SF-ul este foarte prezent în România, mai ales prin fandomul său: tinerii visînd o lume mai bună. Există trei reviste profesionale de SF în România, dar cărțile sînt scumpe".

❖ **O veste proastă:** ***muzeul „Maison d'Ailleurs" este amenințat cu închiderea. Consilierii municipali au refuzat subvențiile pe anul 1996, pentru activitatea muzeului, motivînd sărăcia bugetului orașului Yverdon. Roger Gaillard și Marlene Germann au înaintat mai multe memorii unor foruri superioare, solicitînd acordarea subvențiilor necesare. Nu ne rămîne decît să le urăm succes.***

❖ Tot cu ocazia acestei Convenții, italianul Claudio del Maso a afirmat că în peninsulă există un dezinteres general față de SF-ul autohton, fanii apreciind doar *„producția"* anglofonă și amestecul de ufologie cu SF. Se încearcă recucerirea pieții, stindardul acestei adevărate cruciade ducîndu-l revista *„Nova SF"*.

❖ Iar Norman Spinrad a declarat că *„Star Trek"*, apoi *„Star Wars"*, au adus *20 de milioane* de persoane la întîlnirea cu SF-ul. Succesul realizat de aceste filme a dus la formarea a ceea ce el numește *„Univers cucerit"*. Scriitorii își plasează acțiunea într-o lume imaginară pe care nu au creat-o ei și publică sub un nume mare: *„Asimov, Clarke etc..."* Această lipsă de conștiință morală și literară a scăzut valoarea SF-ului american.

❖ Un mai vechi vis al fandomului francofon este pe cale de a se realiza: apariția unei reviste SF. *Stephane Nicot* este coordonatorul acestui proiect, planificat de a se materializa la *Convenția SF franceză*, din acest an, de la Nanacy (2-5 mai). Numele revistei va fi *Galaxies*.

❖ În timpul Convenției francofone, *Maison d'Ailleurs* a înregistrat un număr de 351 de *„intrări"*, pe lîngă cele gratuite ale participanților. Numărul vînzărilor de afișe, tricouri și de alte materiale a fost însă de patru ori mai mare. Bineînțeles, *„partea leului"*, a aparținut albumelor și machetelor Gieger.

Nicolae C. ARITON
(după D'Ailleurs Infos nr. 4)

NIGHT OF THE LIVING DEAD

(Noaptea morţilor vii)

Producţie Continental (The Walter Reade Organization) alb-negru, 1968. Producători: Russell Streiner, Karl Hardman. Scenariul: John A. Russo pe baza unei povestiri de George A. Romero inspirată de romanul I Am Legend de Richard Matheson. Imagine: George A. Romero. Sunet: Gary Streiner. Montaj: George A. Romero. Efecte speciale: Regis Survinski, Tony Pantanello. Interpreţi: Duane Jones (Ben), Judith O'Dea (Barbara), Russell Streiner (Jonny), Marilyn Eastman (Helen Cooper), Keith Wayne (Tom), Judith Ridley (Judy), Karl Hardman (Harry Cooper), Kyra Schon (Karen Cooper), Frank Doak (doctor Grimes), Bill Caudille (Newcaster). Regie: George A. Romero. Durată 90 minute. Buget: 114.000 dolari.

Deşi realizat cu un buget redus, într-un studiou mic din Pittsburgh, Night of the Living Dead şi-a cîştigat celebritatea la început ca un film underground şi a ajuns să bată recordurile de încasări în Europa în anul premierei, în ciuda faptului că o mulţime de critici l-au desfiinţat din cauza scenelor excesiv de violente pentru perioada respectivă. Construit pe baza temei morţilor vii (zombi) şi a ostilităţii acestora faţă de oamenii obişnuiţi care-şi apără din răsputeri casele atacate, filmul include o serie de aluzii mai mult decît transparente la motive similare din pelicule celebre. Se includ astfel motive din capodoperele lui Alfred Hitchcock, Psycho (o crimă care ne aduce aminte de scena duşului) şi Păsările („etanşarea" casei împotriva atacului unei forţe colective ostile). Aşa cum arată Stanley J. Solomon în Beyond Formula, Harcourt, New York, 1976, pg. 146, morţii vii din filmul lui Romero se aseamănă cu păsările maestrului macabrului prin aceea că ameninţarea pe care o exercită nu se bazează pe forţa fiecărui individ în parte, ci pe cea colectivă, o ameninţare obsesivă şi neînduplecată. Alte motive de coşmar detectabile în film sînt urmărirea unei femei lipsită de apărare, urmărire începută într-un cimitir (loc tipic pentru un horror), încercarea unui membru al unei familii de a-l ucide pe un altul (fata, devenită acum zombi, îşi ucide mama; fratele, întors din lumea celor morţi, încearcă să-şi omoare sora), canibalism (Karen devorează braţul tatălui ei). De altfel, filmul îşi extrage sursa ororilor (cf. Richard H.W. Dillard, Horror Films, Monarch Press, New York, 1976, pg. 57) din frica existînd în fiecare dintre noi - frica de cei morţi şi, în special, de „morţii cunoscuţi sau cei cu care ne înrudim". Spre deosebire de alte filme, Romero ne relevă aproape imediat sursa terorii: cimitirul în care Barbara şi fratele ei, Johnny, se află la mormîntul tatălui lor; un bărbat cu un aspect straniu atacă fata, iar fratele acesteia este ucis încercînd s-o apere. Barbara fuge şi se refugiază întîi în propria-i maşină, apoi într-o casă din apropiere unde îl întîlneşte pe Ben şi pe alţi „supravieţuitori". Calitatea esenţială a personajelor, întîmplărilor şi a cadrului este natura lor obişnuită: un cimitir obişnuit din Pennsylvania, o casă obişnuită de ţară, o noapte obişnuită de duminică, oameni cît se poate de obişnuiţi. Ben este muncitor, un om capabil de gîndire activă şi acţiune raţională; el este pur şi simplu un om inteligent şi plin de vivacitate prins în mijlocul unor circumstanţe potrivnice; din păcate - aşa cum se întîmplă de atîtea ori în viaţă - sfîrşitul său este tragic, fiind împuşcat din greşeală, în final, de poliţiştii care-l confundă cu unul dintre zombi. Familia Cooper este şi ea una obişnuită; Harry, deşi un bărbat puternic, este depăşit de situaţie şi încearcă s-o rezolve - cum ar fi făcut mulţi alţii - ascunzîndu-se în pivniţă pînă la trecerea primejdiei; Helen, o femeie inteligentă, încearcă să-şi concentreze acţiunile într-o singură direcţie: salvarea fiicei lor, Karen. Comportarea celor doi în ansamblu este cea a unor indivizi îngroziţi interesaţi doar de propria lor salvare, nu şi de a semenilor lor (aşa cum încearcă să facă Ben). Grupul, ca un tot unitar, nu acţionează la unison decît într-un singur moment, din păcate sfîrşit tragic, atunci cînd explodează camionul cu benzină. Treptat, deprimarea pune stăpînire pe cei aşezaţi în casă, mai ales după ce descoperă că morţii vii sînt împinşi în acţiunile lor de necesitatea de a consuma carne omenească. Filmul descrie grafic modul în care zombii sfîşie corpurile victimelor arse şi le devorează. Singurul lucru care mai atenuează tonul general de dezastru inevitabil este acţiunea - oarecum unitară - a grupelor de poliţişti şi oameni înarmaţi care colindă zona, căutîndu-i, împuşcîndu-i şi apoi arzîndu-i pe morţii vii. Spre deosebire de alte pelicule, Romero nu dă nici o explicaţie ştiinţifică pentru apariţia morţilor vii deşi, la un moment dat, se sugerează existenţa unui nivel excesiv de radiaţii provenit de la întoarcerea pe Pămînt a unei rachete spaţiale. Sursa terorii din filmul lui Romero nu provine - după cum consideră Stanley Solomon, op. cit. p. 148 - din feţele hidoase ale morţilor vii şi nici măcar din posibilitatea existenţei unor astfel de creaturi. Temerile noastre sînt legate de eforturile continue ale morţilor vii de a-şi atinge scopul - descoperirea hranei - chiar cu riscul de a fi împuşcaţi. Astfel atmosfera generală de pesimism a filmului se accentuează treptat pînă la punctul culminant, punct în care pare evident că iraţionalul are cîştig de cauză. George A. Romero continuă într-un anume fel acţiunea acestui film prin Dawn of the Dead (1979), cu David Emge, Ken Foree, Scott Reininger, Gaylen Ross, iar Tom Savini realizează un remake color, Night of the Living Dead (1990), cu Tony Todd, Patricia Tallman, Tom Towles, McKee Anderson, William Butler.

M.R. JAMES

19. *Montague Rhodes James (1862-1936)* s-a născut la Goodnestone Parsonaje în Kent unde tatăl său era diacon. A studiat la Eton şi la *King's College*, Cambridge, unde a devenit apoi asistent de arheologie clasică la Fitzwilliam Museum. A intrat în corpul profesoral la lui King's College după ce şi-a susţinut dizertaţia despre *The Apocalypse of St. Peter*, iar în 1889 devine decan al colegiului. Specialist în istoria şi cultura medievală, strălucit lingvist, paleograf şi istoric al religiilor, M.R. James a publicat o serie de volume de strictă specialitate, dar a editat şi lucrări de istorie; a tradus *Apocryphal New Testament*. Şi totuşi el este cunoscut astăzi mai ales pentru povestirile sale cu fantome. Fascinat de supranatural, a fost un admirator al scriitorului irlandez Sheridan Le Fanu ale cărui povestiri cu fantome le-a editat. Propriile sale povestiri pe această temă au fost publicate într-o serie de volume între 1904-1931: *Ghost Stories of an Antiquary* (1904) (trad. rom. Întîmplări cu fantome povestite de un anticar, Ed. Sagittarius, Iaşi, 1995), *More Ghost Stories of an Antiquary (1911), A Thin Ghost And Others (1919), A Warning to the Curious (1926), Twelve Mediaeval Ghost Stories, The Five Jars şi The Collected Ghost Stories (1931).* Majoritatea nuvelelor au apărut iniţial în diverse reviste (cum ar fi *Cambridge Review*), altele au fost scrise cu diverse ocazii (de exemplu Walling Well a fost dedicată adunării din 1927 a lui *Eton College Boy Scouts*). Multe din aceste nuvele au fost scrise cu intenţia declarată de a fi citite cu voce tare, de obicei prietenilor, în timpul sărbătorilor Crăciunului. Cunoscător al poveştilor cu stafii ale secolului al nouăsprezecelea, M.R. James şi-a alcătuit propriile sale reguli într-ale scrisului, menţionate în scurtele prefeţe pe care le-a scris la volumle sale la cererea editorilor. El prefera să-şi plaseze acţiunea într-un cadru familiar, personajele, modul lor de viaţă şi limbajul utilizat fiind cel de fiecare zi. În nuvele lui M.R. James, totul este subordonat acţiunii; atmosfera locală este foarte bine realizată, mai ales prin descrierile clădirilor în care au loc diversele acţiuni; construcţia intrigii este perfect realizată, iar dialogul este un punct forte, stilul este elegant.

În *Ghost Stories of an Antiquary*, personaele sînt aproape întotdeauna oameni de ştiinţă şi burlaci. Lumea este văzută prin ochii lor. Astfel în *Lost Hearts*, descrierea unei case se realizează cu aproximativ 140 de cuvinte, iar cea a bibliotecii proprietarului cu încă vreo sută - şi toate acestea într-o povestire de aproximativ 4300 de cuvinte. De obicei naratorii poveştilor lui James nu iau parte în desfăşurarea acţiunii. Ei o reconstituie cu ajutorul unor documente vechi sau prin intermediul mărturiilor unor vechi manuscrise. De exemplu în *Canon Alberic's Scrapbook*, un cercetător descoperă o serie de pagini rupte provenind dintr-un manuscris din secolul al şaisprezecelea; pe ultima pagină se află desenul unui demon - şi brusc povestitorul intervine, făcîndu-şi o intrare neaşteptată în acţiune. El descrie nu desenul care fusese distrus, ci o fotografie a sa. M.R. James este un maestru al sugestiilor subtile. Scriitorul nu descrie niciodată leziuni fizice, deşi teoriile create de el sînt prezentate în detalii amănunţite, ci adesea reprezintă punctul forte al nuvelelor. Monştrii sînt rareori fantome. Ei sînt spirite ce vor să se răzbune şi care pătrund în lumea noastră pentru că un om de ştiinţă i-a trezit din somnul de veacuri. Vrăjitoarele sînt reale în lumea imaginată de James - aşa cum se întîmplă în *The Ash Tree*. Deşi arse pe rug, ele revin la viaţă sub forma unor pălanjeni mari şi veninoşi. În ciuda unor elemente dătătoare de fiori, povestirile sale sînt destul de paşnice, conservatoare chiar, atît în mijloacele de exprimare cît şi în modalităţile de rezolvare ale finalurilor, fără a dezgusta cititorii şi fără a le pune probleme mari. Numai că de cele mai multe ori stilul, personajele şi mijloacele de expresie sînt atît de prăfuite şi de învechite încît par a fi concepute de un scriitor dintr-un alt secol. Este ca şi cum - afirmă Geoff Ryman în *Horror: 100 Best Books*, ed. St. Jones, Kim Newman, Hodder & Stoughton, London, 1992, p. 88 - James ar utiliza terori vechi pentru a le izgoni pe cele noi: terorile produse de singurătate, cele produse de diverse mecanisme sau maşini moderne sau neputinţa omului într-o lume potrivnică. Poate de aceea M.R. James a scris doar despre fantome, nişte personaje fundamental imateriale.

pagină realizată de Florin Mircea TUDOR

Radu Haraga

TU QUOQUE, MICHELANGELO!

ORB PRIN FLORENTA

Premiul pentru nuvelă la Festivalul „Quasar" 1995

Premiul pentru nuvelă la Festivalul „Suflet" 1995

Lumina orbitoare a soarelui de primăvară îmi pătrundea ca o panglică portocalie, mată, printre pleoapele cusute. În timp ce mă strecuram prin mulțimea adunată în piața Signoria, pipăind cu bastonul dalele neregulate, simțeam ca de atîtea ori cum oamenii se dădeau la o parte din calea mea. O făceau dintr-un soi de teamă instinctivă: eu înfruntam, clipă de clipă, un întuneric pe care ei nu-l suportau, ba chiar îl detestau. Cînd i-am sugerat asta lui Amadi, brutarul mi-a răspuns rîzînd mînzește:

– Ehei, filozofule, pe-aici trec nenumărați străini care nu te cunosc. Cum să nu se mire cînd te zăresc mergînd printre ei și mormăind vorbe nedeslușite în barbă? Ei?

– Adevărat, i-am replicat, sprijinit cu spatele de statuia lui Hercule, în vreme ce, mai încolo, cîțiva turiști japonezi sporovăiau, enervați de prezența mea alături de eroul mitic. Erau cu atît mai înfuriați cu cît nu aveau ce să-mi facă: cei ca mine stau unde vor și ar fi o necuviință îngrozitoare să le tulburi odihna. *„O să-l filmați altădată, fanatici păgîni"*, mi-am zis, și am adăugat pentru Amadi:

– Dar am mai meditat și am ajuns la concluzia că nefericiții asemeni mie trezesc în ceilalți un nedeslușit respect. Căci lupt de zece ani cu vederile și totuși zăresc mai bine decît alții calea de urmat. Tu ce crezi? I-am tras de limbă.

Amadi îi servi pe japonezi vreo zece minute. După larmă erau aproximativ doisprezece, dar n-aș fi băgat mîna în foc. Apoi începu să-mi vorbească cu glasul lui vioi și rostogolit, cum numai cei din centrul Italiei pot:

– Iarăși ajungem la tainele spiritului, în care puțini sînt inițiați. De mult am vrut să te întreb ce meserie ai avut înainte de a te aciua în orașul...

Se întrerupse brusc și se repezi spre mine. O strălucire îmi izbucnise pe retină, iar fulgerul acela ivoriu îmi secerase picioarele. Stăteam în genunchi și-mi ștergeam lacrimile care-mi curgeau fără voie din spatele lentilelor opace.

– Stai jos, mă îndemnă Amadi în timp ce Ana îmi ștergea cu șorțul ei obrajii umezi. Florăreasa mă chestionă discret:

– Ce operație, maicăl Am crezut că ai avut un atac de inimă.

Am ridicat capul în timp ce mîinile-mi pipăiau pavajul în căutarea bastonului nichelat:

– Am spus eu ceva de-o operație?

– Desigur, încuviință Amadi. Nu-ți amintești?

– Nu, i-am răspuns cu sinceritate. Sprijinindu-mă de ei i-am luat pe amîndoi pe după umeri - eram mai înalt decît ei - și le-am zîmbit cu gura pînă la urechi.

– Ca să fiu cinstit, nu-mi amintesc nimic dinainte de ziua în care m-au găsit polițiștii în fața catedralei. Eram inconștient, plin de vînătăi, Dumnezeu știe ce mi se întîmplase de ajunsesem în halul ăla.

Ana își duse mîna la gură, apoi își făcu o cruce largă pentru a alunga duhurile rele. Credința unui om simplu face uneori minuni.

– Dar zău dacă-mi pare rău. Sînt aici și acum cu voi. Asta contează, nu?

– Da, încuviință ei, și Amadi mă îmbie cu un covrig. Am mușcat din el și, cînd s-a întors cu spatele, mi-am pipăit suprafața solzoasă de pe tîmpla stîngă. *„Un implant. Pentru ce, oare?"* Încercasem să-l scot și, pentru asta, contactasem un chirurg din aceia care încă respectau jurămîntul lui Hipocrate, îngrijindu-i pe cei săraci. Mă examinase într-un cilindru centrifug, după care îmi arătase analizele spectografice ale cutiei craniene:

– Aici se află implantul. E subțire, dar lung. Ți-a penetrat osul temporal pe o distanță de zece centimetri. Pentru a ți-l scoate e nevoie de un sistem Cornelius-Radowsky, de cea mai înaltă tehnologie. Adică de 4 miliarde de dolari.

– Înțeleg, am șoptit cu umerii gîrboviți. Eram condamnat să-l port în mine pentru totdeauna.

– Aici e ceva care mă intrigă. Pentru a-ți introduce acul cu o asemenea precizie e nevoie de același aparat. Cine a făcut-o avea acces direct la unul din cele cinci aparate care există în lume.

– Numai cinci?

– Desigur. La prețul lor, l-au putut achiziționa doar guvernele americane, coreean și australian, precum și două persoane particulare ale căror nume au rămas secrete. Din motive de securitate.

Fără să mă răsucesc spre el i-am dus mai departe raționamentul:

– Presupun că era nevoie și de o somitate care să-l folosească: alți bani, altă distracție.

– Sau un plus de influență. Există mai multe metode de persuasiune.

I-am mulțumit doctorului și i-am dăruit una din statuetele mele de jad sintetic. Copleșit (nu glumesc!) mi-a spus că are un cub de jad dăruit drept recunoștință de unul din pacienți și m-a implorat să i-l sculptez. I-am zis că nu vreau nimic în schimb și că accept. Am mai adăugat că trebuie doar să aibă răbdare, pentru că inspirația mea nu sosește la comandă.

– Ceva anume?

– Nu, și se grăbi să-mi explice. Mizez pe geniul tău înnăscut.

– Mă simt flatat, doctore, dar...

Mă opri strîngîndu-mă de braț.

– E purul adevăr, Buona. (Așa-mi spuneau toți, printr-un consens tacit, nu am reușit să aflu vreodată cum se răspîndise vestea printre oameni, căci toți mă numeau la fel). Ai un talent extraordinar. Chiar mîine am să-i arăt Goliatul tău unui prieten.

– Nu, l-am întrerupt la rîndul meu hotărît. Aș intra într-un cerc vicios: aș deveni mai cunoscut, aș avea bani, mi-aș pierde prietenii. M-am săturat de schimbări. De-acum înainte doresc să fiu Buona pentru voi și nu maestrul Buona. Comprente?

– Sì, amico.

Atunci mi-am permis să-i mîngîi trăsăturile. A rămas nemișcat în timp ce eu îi pipăiam chipul fără riduri - prima față de om pe care o cunoșteam după multă vreme. Probabil că vă așteptați să vă spun că după aceea l-a călcat o mașină sau l-a strangulat vreun pacient nebun. Ei bine, trăiește și azi.

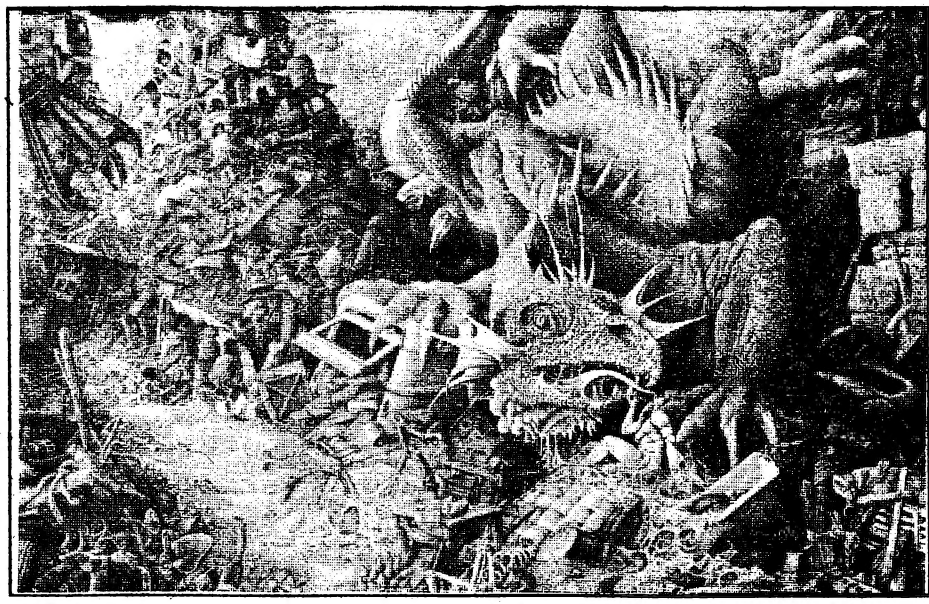

DANTEC

În ziua aceea am intrat în catedrală pentru a-mi reaminti „David-ul" lui Michelangelo. Paznicul a dezactivat, special pentru mine, cîmpul protector, și m-a pus, patetic, să jur că voi veghea ca totul să fie în regulă.

– Buona, e sufletul nostru în David. Dacă cineva îl fură sîntem distruși, diavolul pune stăpînire pe noi și...

– Cunosc legenda, prietene.

După ce s-a mai asigurat o dată, dădu colțul și mă lăsă singur. David se gîndea, ca întotdeauna, la lucruri numai de el știute. Mi-am pus bastonul pe masa de cristal din fața lui, pe care se afla cutia milei, și mi-am scos mănușile. Marmura era netedă și plăcută la pipăit. În timp ce îi exploram pieptul dăltuit cu precizie, unde fiecare mușchi era reliefat într-un mod aparte, unic, i-am atins cu buricele degetelor cutele de pe frunte, a căror duritate era singurul indiciu al încremenirii sale. L-am ținut de încheietură cîteva minute bune pentru a-i pătrunde arcuirea. Blocul de marmură de Carrara fusese, probabil, adus cu mare fast în ziua cînd Michelangelo s-a hotărît să-l

Celibereze dinlăuntrul ei pe David.

– De ajuns, am murmurat obosit.

Nu-mi mai simțeam vîrfurile degetelor, dar eram fericit. Aveam în cap alcătuirea completă a lui David: proporțiile, felul în care dalta scobise marmura, locurile tratate cu acid...

Am ieșit din catedrală grăbit, dar paznicul m-a oprit pe trepte.

– Bastonul, omule!

Apoi, cu mîinile în șolduri, mă anunță:

– Dom'le, ești extraordinar!

– De ce?

– Ai mers atîta fără baston!

– Sînt fericit.

– Voi aprinde o lumînare în locul tău la icoana Sfintei Maria. Erai abătut cînd m-ai rugat să dezactivez scutul, iar acum ești cel mai fericit om pe care l-am zărit în ultimii ani prin catedrală.

– Mulțumesc. E, într-adevăr, o minune. Și...

Paznicul se răsuci pe călcîi și-și aprinse o țigară. Aroma ei îmi amintea de ceva, dar nu știam exact de ce anume.

– Îți rămîn dator, am adăugat. N-am bani la mine, dar cu prima ocazie mă voi revanșa.

– E de datoria mea să te ajut, Buona.

– Mulțumesc, de o mie de ori mulțumesc, am repetat și am pornit ceva mai prudent pe treptele catedralei. La fîntînă m-am așezat pe ghizd și-am început să mă gîndesc de unde să fac rost de un bloc de marmură numai al meu. Un fîlfîit de aripi - un porumbel s-a așezat pe umărul meu. În secunda următoare m-a învăluit o umbră enormă și cineva a început să-mi șoptească insinuant:

– Michelangelo, am nevoie de tine. Sculptează-l pe Perseu!

După aceea o luă de la capăt.

– Michelangelo, am...

– Nu! am strigat. Mă confunzi.

Nici măcar nu se întrerupse. Continuă așa vreo zece minute, după care altcineva mă pălmui și făcu să-mi alunece pe gît o gură de cafea.

– Il était là, au bout la fontaine, avec son tete sous ses genoux. Dans le prémière moment, j'ai cru qu'il s'etait couché.

Femeia care mă descoperise avea un vag accent german. Cel căruia îi explica se așeză lîngă mine.

– Bună, amice. Cum o mai duci?

– Mă descurc.

Era polițistul de serviciu. De cînd devenise carabinier, în piațetă își făcea veacul. Fără încetare, patrula și le arăta turiștilor rătăciți pe unde s-o ia. Din fire era un om blînd, răbdător. După ce-i alungă pe curioși mă ajută să mă ridic în picioare.

– Crezi că poți să ajungi singur acasă?

Nu aveam o casă, nu era nevoie ca prietenii mei să o afle.

– Maria, condu-l tu, dacă ești bună.

O femeie corpolentă îmi prinse aproape cu furie brațul pe care simțeam deja pata vînătă provocată de forța ei. Prin locul acela părea că se scurge în mine furia sa de nepotolit:

– Maria în sus, Maria în jos. Ce sînt eu, îndrumătorul morților?

– Lasă-mă după primul colț și spune-i că m-am întîlnit cu un prieten.

– Merci, mon amour, rînji ea, dar n-ai să scapi așa de ușor.

Un sfert în glumă și restul în serios am protestat:

– Destul cu scărmăneala, doamnă, sînt cetățean florentin!

Se păru că epitetul de doamnă, atribuit cu mari concesii morale din partea-mi, o îmbunase, căci micșoră lungimea pasului.

– Te frămîntă ceva, îmi spuse după o vreme.

– Caut un bloc de marmură, am recunoscut. Și nu orice fel de marmură.

– Cred că pot să te ajut, spuse Maria.

Cîteva ore mai tîrziu, cu paralelipipedul roz-deschis așezat pe un piedestal la semiînălțime, mă spălam pe mîini pentru a mă apuca de treabă. Maria mă purtase printr-un labirint de străduțe prin care lumina zilei pătrundea în întregime doar cînd soarele era în mijlocul cerului. În fața unui portic încrustat cu centauri, mă oprise (de această dată cu blîndețe).

– Aici este atelierul Clarei.

– Și ce căutăm noi la Clara?

Bănuiesc că a clătinat obosită din cap.

– Să fiu mai precisă: aici este atelierul de sculptură al Clarei. Trăiește din asta.

M-am aplecat ușor spre ea, plin de uimire:

– Chiar așa?

Maria a izbucnit în rîs, un rîs absurd, pe registre muzicale joase.

– E critic de artă și o sculptoriță nemaipomenită. Pe deasupra are și o inimă largă. Te va „dota" ea cu ceea ce cauți.

Peste cîteva minute, Clara ne-a pus la masă. „Cina modestă pentru doi vizitatori care făcuseră cale lungă pînă la ea ca s-o vadă" s-a dovedit un festin. N-are rost să vă înșir tot ce se găsea pe masă, dar să știți că merita apelativul „imperial".

Din păcate, o nouă criză mi-a despicat cerebelul și m-a aruncat, încă o dată, spre vocea aceea care-mi cerea insistent ceva ce probabil nici nu puteam să realizez. O bănuială mi-a rămas totuși înfiptă în conștient. De aceea, la revenirea în real am întrebat întunericul ce mă însoțea pretutindeni:

– Nu sîntem în secolul Renașterii, nu?

– Nu, liniștește-te. E ceva în legătură cu Michelangelo? Îi repetai fără încetare numele printre alte cuvinte fără sens, adăugă Clara.

Pentru prima oară am remarcat cît de tînără era. Cel puțin așa am presupus, după voce nu i-aș fi dat mai mult de 25 de ani. În ea tresăreau acele întorsături de nuanță cărora numai tinerii le dau atîta expresivitate și cursivitate.

– Da, i-am răspuns fără să intru în amănunte. După zece ani de relativă fericire, frica se întorsese și se cuibărise în mine. O simțeam ca pe un șarpe Kundalini ce urca prin măduva spinării spre creier, lăsînd în urmă o dîră rece și umedă.

Pentru a-mi camufla descurajarea, am luat o daltă dintre multe altele și m-am pus pe treabă. Mai întîi pipăiam locul vizat, apoi îl prelucram puțin, iarăși pipăiam...

Încetul cu încetul, așchiile de marmură se adunau pe genunchi, iar blocul căpăta contururi umane: un scut inscripționat, o figură încrîncenată, un cot îndoit, un gest de implorare...

– E Pieta, David și ceva în plus. Ești maestru, amice. Haide, e timpul să te culci. E ora 4 dimineața.

– Zorii mijesc, nu-i așa, Clara?

I-am simțit degetele fine pe umeri.

– Da, se crapă de ziuă.

– Lasă-mă să lucrez, te rog.

– Dar n-ai dormit de o zi întreagă!

Am oftat:

– Pentru mine, somnul rațiunii era veșnic. În acest moment m-am aliberat de el și nu doresc să-i întorc din cale. Înțelegi?

– Înțeleg. Poet, sculptor... Pictura nu te-a atras niciodată?

Ceva-ceva începuse să se umească în mintea ei. Eu însă speram să stîrnesc o avalanșă, una care să-mi rezolve radical problema.

– Ai un șevalet? O pînză? Acuarele? Guașe? Pensule?

Rîsul ei răsuna zglobiu prin cameră.

– Glumești?

E prea tîrziu pentru asta. Ori prea devreme.

– Vorbesc serios.

Îmi aduse cele cerute deîndată. Cu iuțeală, am schițat pe pînză un răsărit de soare așa cum mi-l imaginam eu că va fi fost odată. Am adunat la un loc toate frînturile de creșteri de lumină, toate acele pasaje temporal-spațiale nedatate și le-am amalgamat pe șevalet. Îndată ce mi-am terminat tabloul, o nouă serie de imagini îmi năvăliră în minte, cerîndu-și dreptul la existență, dreptul de a fi admirate. Deschisesem o cutie a Pandorei care speram să nu se mai închidă.

– Fantastic. Un doc văzut sub un unghi de 60 de grade, globul roșiatic al soarelui pe trei sferturi scufundat într-un lichid liliachiu... Ești un demon, maestre. Un demon renascentist.

– Am eu o bănuială, am mormăit imperceptibil și am ciobit o bucată infimă dînd la iveală pleoapa lui Perseu. Îmi scuturam așchiile de marmură pe podea, cînd întrebarea ei mă făcu să încremenesc:

– Ce bănuială?

Mi-am îndreptat lent spatele ușor înțepenit. Clara ocupa un scaun aflat în stînga mea, cred că în dreptul ferestrei.

– S-ar putea să fiu schizofrenic.

– Nu neapărat, spuse Clara.

Pornisem un joc periculos, jocul adevărului și al minciunii, despărțite doar de o muchie subiectivă de cuțit. Oricînd era posibil să greșesc și să mă tai, iar sîngerarea ar fi devenit mortală. De aceea am trecut pe alt plan, al sugestiilor.

– Știi criza care m-a apucat la venire.

Nici un zgomot.

– Ei bine, au fost mai multe.

Am rîs amîndoi cu poftă, deși era o glumă stupidă.

– O voce încearcă să mă convingă că aș fi Michelangelo. Și mai ciudat este că mă simt ca și cum aș fi Michelangelo. Am fost azi în catedrala unde l-am cercetat pe David.

– Bine, dar e protejat de un cîmp de forță.

– Nu contează cum am reușit, i-am zis, însă pentru ea era o chestie importantă, căci i-am simțit ezitarea, apoi reținerea unei alte întrebări. Clara, David parcă mi-ar fi aparținut cîndva. Suprafața lui mi-era atît de familiară încît bănuiam după fiecare centimetru pipăit ce avea să urmeze. Asta mă înspăimîntă. S-a deschis un abis în mine, iar ideile își cer dreptul la existență, izvorînd continuu din acea prăpastie. Sînt patetic, recunosc, dar altfel n-o pot spune.

– Un moment.

Cineva bătuse la ușă. După scurt timp, reveni cu încă o persoană. Celălalt avea pasul greoi, ușor tîrșîit, și răspîndea o vagă aromă de țigări fine. Un gentleman în vîrstă, încă vioi.

– Al cui e tabloul? întrebă plin de curiozitate.

Am bănuit că, dacă îi voi răspunde, un lanț cauzal va lua naștere și mă va tîrî cu el în nevăzut.. Un risc ce trebuia să mi-l asum fără să crîcnesc.

Aveam nevoie de adevărul despre existența mea, despre tabloul meu și orice nouă informație era o piesă dintr-un puzzle pe care îl aranjam și-l corectam.

– Al meu, am ridicat din umeri.

Deși mă aflam în spatele lui și nu mă zărise cînd intrasem, nu păru surprins. Îmi întinse mîna.

– Numele meu e Moroni. Luigi Moroni.

Chiar dacă aș fi ținut neapărat să-i strîng mîna n-aș fi nimerit-o.

– Mi se spune Buona.

– Amnezie? pufăi Luigi din trabuc.

– Parțială.

– O influență externă, presupun.

– Un implant. Aici.

Îi dezvăluisem călcîiul lui Ahile. Încă nu aveam nimic de pierdut.

Scaunul scîrţîi cînd Luigi îşi deplasă greutatea pe el. Se gîndea probabil cum de un semiparia ca mine cunoaşte monoconvenţia. Apoi dădu peste baston şi pricepu că unui orb inflexiunile unui gest îi descriu în întregime persoana respectivă. Cînd scotea un zgomot, era omul meu. Ştiam uneori, chiar înaintea lui, ce se întîmplase sau ce-şi pusese în minte să realizeze.

– Eşti un geniu, Buona.

M-am decis să fiu sarcastic. Îl iritam şi, aşa, era posibil să scape cîte ceva.

– În ziua care tocmai s-a scurs am auzit propoziţia asta de trei ori. M-am plictisit de ea.

– E prima dată cînd afirm, adăugă ca şi cum nici nu l-aş fi întrerupt. Şi sînt critic de artă.

Să-l fi chemat Clara? Nonsens. N-avusese cînd.

– Extraordinar! acum o să mă măguliţi cu numele de...

– Michelangelo. Într-adevăr, asemănarea este izbitoare. Proporţia de aur, centrarea simetrică a peisajului, culorile maronii-pastelate care predomină, sînt semne exterioare distinctive ale picturii sale.

– Botticeli a desenat la fel.

– Ntţ.

Chiţăitul lui m-a enervat. Eram obosit la culme, iar individul mă rontăia pe pîine spre deliciul unor spectatori invizibili.

– Nu ţi-ai imaginat că ai în temporal un izvor de halucinaţii, nu-i aşa? continuă Luigi. Îmi pare rău că sînt eu cel care-ţi atrage atenţia, dar tija de 2 mm diametru e o microfabrică de viruşi care îţi modifică structura neuronală...

M-am aruncat spre el furios. Din mers mi-am apucat bastonul pe care i l-am fixat pe mărul lui Adam în timp ce scaunul bufni în ţăndări pe podea. L-am împuns uşor de tot, altfel riscam să-l sufoc sau chiar să-i fac o gaură cît o monedă în gît. După ce m-am felicitat pentru sincronizare, l-am întrebat cu agresivitate:

– Cine eşti, ludă? Ce urmăreşti?

Nici de această dată nu-l prinsesem pe picior greşit.

– Am un Beretta în buzunar îndreptat spre tine, glumeţule. Ce părere ai, e mai rapid un glonţ de calibru 22 sau un baston de aluminiu? mă interpelă ironic. Linişteşte-te. Să presupunem că m-au trimis cei care au investit în implantul tău că să ridic capodoperele. Bossul le va vinde la Christie's ca pe nişte nou-descoperite creaţii ale lui Buonarotti, iar tu vei trăi în continuare ca pînă acum.

– Eu cred că totuşi un Brown lipit de maxilarul tău e mai aproape de miezul problemei. Lasă revolverul pe podea, Luigi. Şi fără prostii. Dacă Buona simte o unduire cît de mică, n-are decît să deschidă gura şi, crăpi.

Clara se furişase ca o umbră în timp ce Luigi perora cu avînt nişte chestii pe care le bănuisem.

– Îţi plac discursurile, Luigi, însă, cum eu nu suport vorbăria, a trebuit să te întrerup. Tu nu cauţi numai ce a creat Buona astă-noapte, tu ai de gînd să-l iei cu tine. Aşa-i?

Luigi se mişcă imperceptibil spre stînga. Am apăsat un pic mai tare bastonul şi individul se linişti cît ai zice peşte.

– Fără trucuri de circ, domnule conte. Cine te-a trimis?

– Omerta, articulă el.

– Mafia? Camorra? Cosa Nostra? Mai nou am auzit că Yakuza şi Triadele au adoptat-o şi ele. Haide să trecem la esenţial: cît va dura efectul stimulenţilor?

Mi-am subliniat cererea mărind presiunea bastonului şi, pentru că tot era amator de senzaţii tari, am supralicitat:

– La capătul dinspre tine am un bold cu otravă lentă. Artizanal, dar foarte eficient. Ai să te zvîrcoleşti vreo oră şi abia atunci ai să primeşti cadou flăcările iadului.

Cedă informaţiile în silă:

– Două zile.

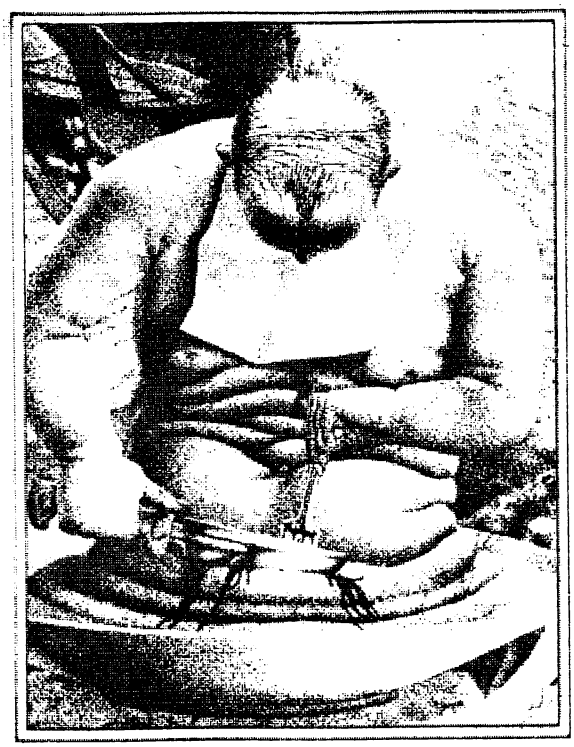

„Ieri şi azi".

– După aceea?

– Vei reveni la normal. Poate că vei avea viziuni reziduale.

Prin semiîntuneric - după cum îmi arătă ceasul meu intern - l-am plesnit fără greş. Nu prea tare, dar destul pentru a-l dezmetici.

– Îmi trezeşti instinctele primare, mafiotule, deşi sînt încă un artist de vază. Eşti o bestie, înţelegi?

În minte îmi mijeau locuri şi chipuri îndepărtate, frînturi luate parcă din altă viaţă.

Vocea Clarei, care-l chestiona în continuare, se estompa, treptat, în vreme ce amintirile lui Michelangelo se amestecau cu ale mele în derulări mixte de imagini. Halucinaţiile erau agravate de setea de a crea ce creşte înăuntru, gata să mă înece şi să mă tîrască în voia ei.

Am început să frămînt mecanic o bucată de lut pe care am pus-o încetişor la uscat. Silueta modelată fusese generată instantaneu în dosul pleoapelor, acolo unde se derulau cu o furie homerică secvenţe de neînţeles. În ciuda complexităţii filmelor de pe retină reuşeam să reproduc perfect planurile pe care viruşii mi le dictau peste voinţa mea fără să ţină seama de limitele fizice. Printre sinapse, micii demoni lucrau furibund, forţau dendritele să transporte de zece ori mai multe influxuri decît ar fi fost normal şi le biciuiau cu secreţiile unor glande numai de ei ştiute. Capul îmi ţiuia pe frecvenţe înalte, iar ideile se îngrămădeau, hrănite de celulele gliale care încă rezistau. De altfel, fiecare nouă bătaie a inimii pompa noi cantităţi de adrenalină în sînge, ceea ce îmi sporea precizia.

Am terminat trei statui în răstimp de o oră, toate structurate pe motive mitologice. Clara şi Luigi mă contemplau aproape fără să răsufle în timp ce dalta alerga pe materialele găsite prin atelier. Cînd n-am mai avut nici o bucată de piatră la îndemînă am luat butucii din colţul camerei, stivuiţi pentru zilele ceţoase. Fără regrete, am înlocuit dalta cu pumnalul curbat şi am alcătuit o tetralogie a Olimpului: Zeus, Hera, Apollo, Atena. După viziunea mea ar fi trebuit să fie mult mai multe personaje, dar lemnul s-a terminat şi el curînd. Nu cred că a existat vreodată vreo furie de a crea asemănătoare. Nebunia aceea îmi estompase dorinţele, grijile, îmi exacerbase funcţiile fiziologice şi le inhibase pe celelalte. Eram o parte dintr-un vîrtej care căuta suport pentru ideile ce-l animau. Mai bine zis, eram partea inferioară, trupul, unealta unor abstracţii subordonate, la rîndul lor, unor agenţi infimi însă nesăţioşi. Abia cînd lama pumnalului s-a rupt în lambriuri, unde începusem să realizez cîteva intarsii, m-am oprit puţin.

– Pînză, am gîfîit.

– Eşti nebun, spuse Clara, plecînd totuşi să caute ce-i cerusem.

L-am tras pe Luigi lîngă mine.

– Îţi simt fiecare nerv, fiecare arteră care ajunge la suprafaţa pielii. Te pot omorî în mii de moduri fără nici-un efort intelectual.

Respiram iute şi cred că pulsul atinsese cota de 90 bătăi pe minut. Inima răpăia periodic. Mă mişcam acum în ritmul bubuiturilor ei surde.

– Sînt un demon, i-am şoptit, plimbîndu-mi arătătorul de-a lungul carotidei lui. Tu m-ai stîrnit şi tu o să plăteşti pînă la ultima centimă. Tu şi haita ta de la experimentatori. Meditează la asta cît încă eşti în viaţă. Şi încearcă să mă convingi, după ce voi sfîrşi ce am de făcut, că meriţi să trăieşti.

O picătură de sudoare căzu de pe fruntea lui pe degetul meu.

– Aici, am apăsat eu, şi încetă să mai respire. Şi aici. Vei rămîne paralizat cam trei-patru ore. De-ajuns pentru a mă decide.

Clara reveni cu un teanc de pînze împachetat şi le aşeză pe masă. Îl privi indiferent pe încremenitul Luigi, apoi mi se adresă:

– Sper să merite efortul. Uite, ţi-am adus şi culori.

Îmi conduse mîna peste borcanele cu vopsea:

– Roşu, verde, albastru, maro, galben... Ai tot ce-şi poate dori un pictor. Cele mai frumoase culori pentru cel mai bun artist.

– Trăieşte-ţi clipa, am şoptit şi mi-am înmuiat pensula în apă.

Procesul se accelera. Acum mă aflam la ani-lumină depărtare de realitate. Nu mai auzeam, nu mai miroseam nimic. În Univers nu existam decît eu, culorile, pensula şi pînza de pe şevalet, înlocuită întotdeauna cu promptitudine. În rest era doar vid. Cunoştinţele nu-mi fuseseră şterse, dar erau probabil exploatate şi îmbinate în peisaje tulburătoare transpuse apoi pe pînză. Parcă niciodată întunericul nu fusese atît de vîscos îndărătul globilor oculari încremeniţi, prin care alergau redeşteptate impulsuri înmiresmate, de nestăvilit, nenumărate parfumuri pe care le crezusem uitate se asociau cu locuri dintre cele mai neobişnute: ultimul etaj al turnului Eiffel, canionul Colorado plin de praf, Amazonul şerpuind prin pădurea tropicală, pinguini legănîndu-se pe

gheață... Le transpuneam îndată, iar ele se ștergeau imediat după aceea, făcînd loc altora. Părul mi se ridicase pe ceafă și pe spate din cauza stresului. Chiar dacă arătam înfiorător, mă simțeam minunat, așa cum eram: căzut în delir, tot mai jos, în abisul căruia nu-i mai zăream de mult marginile.

– Trebuie să te odihnești!

Am urcat cu greu treptele, înapoi, spre audibilul real, pentru a-mi da seama cine mă chemase. Clara plîngea pe umărul meu în hohote, iar haina mi se udase pînă la piele de atîtea lacrimi.

– Oprește-te, sughița uneori.

Ignorînd filmul ce se derula pe retină, am făcut o sforțare pentru a-mi reveni. După zece minute de încordare teribilă contra secrețiilor virotice am reușit să trec pragul conștientului.

A fost destul de neplăcut să constat că hainele îmi erau pătate de sînge, de propriul meu sînge. Încă îmi mai picura din nas cînd mi-am revenit. Prima mea reacție a fost să întreb:

– Încă mai curge?

Clara mă ajută să mă întind pe podea cu fața în sus și-mi susținu antebrațul la verticală. Mușchii brațelor erau atît de încordați încît orice mișcare îmi răsucea un cuțit în ei. Pe deasupra, bătăile inimii reprezentau un chin, ca și respirația ce-mi dădea senzația că am o stîncă pe plămîni.

– Nu, s-a oprit, îmi răspunse, ștergîndu-mi fața descompusă cu o batistă de dantelă. Cu un efort imens, am oprit-o, dar mi-a spus:

– De o nenorocită de batistă brodată îmi pasă mie acum? Uite în ce hal arăți!

De cîteva ori am început brusc să mă învîrtesc în jurul plexului solar. Atunci, pentru a nu aluneca la loc, mă concentram și mă convingeam că, de fapt, mă roteam în sens invers pînă cînd deruta mă stabiliza înapoi pe podea.

– Ce ironie, am spus la un moment dat, eu și Luigi, unul lîngă altul, fără să-mi dau seama dacă eu sînt mai aproape de comă decît el.

Deodată, din senin, fumicăturile încetară. Odată cu ele, vîjîitul din creier se diminua treptat. Am avut un șoc. Reveneam la normal, ceea ce, în loc să mă bucure, cum ar fi fost firesc, mă înspăimîntă. Am pipăit intarsiile de după perna, gîndindu-mă că pierdeam totul dintr-o dată fără să mai sper că aș putea dărui vreodată frumusețea ultimei zile. Era ca un coșmar, îmi venea să rîd și să plîng în același timp. Am vrut să mă ridic, dar Clara mă opri cu un gest hotărît:

– Am văzut oameni murind din mai puțin.

– Te implor, am rugat-o. Îmi pierd viziunile.

– Poate că într-o zi îți vor reveni. Acum ai să te odihnești, adăugă. Am murmurat zdrobit:

– Nu vor mai reveni, Clara. Și nici Luigi nu-și va mai veni în fire vreodată.

Instinctiv, scoase un mic țipăt.

– Ai să rămîi culcat, chiar dacă va fi nevoie să te amenințcu pistolul. E clar? spuse ea hotărîtă.

– Clar.

Podeaua era netedă sub degetele mele a căror sensibilitate revenise. În același timp pulsul scăzu la 70 de bătăi pe minut, iar filmul ce mă chinuia se rupse și dispăru ca și cum cineva i-ar fi dat foc. Nu-mi păsa. Știam că din acel moment nu voi mai prevedea niciodată așezarea în tablou, nu voi mai simți marmura de Carrara vreodată așa cum se întîmplase cu puțin timp în urmă. Lacrimile îmi curgeau în șiruri neregulate pe față din găvanele fără viață, creînd și distrugînd curbe fractale a căror armonie o percepusem odată. Fusesem, pentru scurt timp, centrul Universului.

– Te vor urmări, spuse Clara.

Pur și simplu am urlat la ea:

– Crezi că mă interesează o mînă de criminali? Crezi că-mi pasă dacă voi trăi în continuare? Sînt deja mort, o relicvă inutilă... am hohotit.

O străfulgerare răzbătu în dreptul pleoapelor excitîndu-mi nervul optic: un fulger în noapte.

Găvane fără viață?

Să fie posibil?

Apoi barierele cedară și lumina izbucni, năucindu-mă. O cascadă de culori dansă în fața mea mă umplu de uimire. Vedeam, vedeam cu o claritate extraordinară. O infinitate de detalii îmi captă, dintr-o dată, atenția. M-am rotit de cîteva ori, pînă cînd am amețit și am fost nevoit să mă opresc.

– Ți-ai recăpătat vederea? întrebă încrezătoare Clara.

– Da, i-am șoptit și am îmbrățișat-o. Acum e prea tîrziu, dar totuși mă bucur.

Prin fereastra deschisă tremura o broderie fină, strălucitoare: razele soarelui de dimineață. Am sărutat-o. Buzele ei aveau un gust aparte, dulceag și sidefat în același timp. Am privit-o în ochi:

– Te iubesc, Clara.

– Și eu te iubesc, îmi spuse și mă sărută.

Pavajul scrîșni jos în curte. Era o mașină.

– Să mergem, mă trase ea de mînă. Automobilele nu mă vizitează prea des. Cred că te caută pe tine.

Am înfășurat într-un sul cîteva tablouri și am urmat-o. Am coborît în pivniță, de unde am trecut în subsolul unei case alăturate și, de acolo, în canalizare. Atîtea nuanțe de cenușiu mă amețeau. Clara mă ghida însă cu pricepere.

Am ieșit într-un subsol și de acolo în piața din fața palatului Uizi. Arătam groaznic cu hainele pătate de sînge și neras de o săptămînă. Clara se opri și mă contemplă.

– Arăți ca un cerșetor.

– Asta și sînt. Nu am nici un ban, nici un loc de dormit. Cel mai mult îmi lipsește inspirația. Dacă n-ai fi tu...

– Poate într-o zi va reveni. Virușii se vor reactiva. Oricum, sîntem bogați.

– De unde și pînă unde fericirea asta?

– Tablourile, arătă ea spre sulurile de sub brațul meu. Cîte sînt? Zece?

– Șaisprezece tablouri de Michelangelo. Gîndește-te.

Le luă și le desfăcu. M-am întors cu spatele ca să nu le văd.

– Nu vrei să-ți admiri opera?

– Nu, i-am zis cu vocea frîntă. Nici acum, nici mai încolo.

– De ce?

Aplecat peste apa care clipocea în fîntîna arteziană, am ridicat din umeri.

– Pentru că mă doare.

– Haide, nu mai fi bosumflat, spuse, și mă sărută din nou.

Cîteva blitzuri țăcăniră prin jur. I-am alungat imediat pe curioși sporovăind repede o duzină de fraze italiene. Turiștii se îndepărtară speriați, convinși că eram pe jumătate țicnit.

– La urma urmelor te am pe tine și-ar fi de ajuns. Ce crezi?

Clara zîmbi.

– Să mergem. Vom lua primul avion spre Londra.

Am urmat-o supus, dar absent. Încă îmi mai stăruiau fragmente din ceea ce parcă visasem. Erau bucăți dintr-un puzzle pe care nu aveam să-l reconstitui niciodată. Poate că era bine, poate că era rău. Chestiunea mă depășea. În vreme ce trecătorii se fereau din calea mea, m-am întrebat dacă într-adevăr merita să trăiesc cu nostalgia clipelor de delir, dacă prețul plătit pentru a-mi recupera vederea nu era decît unul dintre multele paradoxuri ale diavolului sau, cine știe, doar una din căile Domnului.

„Ce mai contează?" mi-am zis și am grăbit pasul. „Am o fată frumoasă lîngă mine, perspectiva unor venituri asigurate pentru tot restul vieții precum și siguranța că nu mă va urmări nimeni". Înainte de a pleca apucasem să scriu un bilet de adio, bilet de sinucigaș. Iar cea mai mare parte dintre opere - sculpturile, intarsiile, statuetele - rămaseră acolo, la cheremul lor.

Cu toate acestea, cu toate că afară o primăvară splendidă invadase cu ajutorul florilor orașul, golul dinlăuntrul meu nu vroia să se umple.

Isaac ASIMOV

ULTIMA navetă

Virginia Ratner oftă.

– Odată şi odată, tot trebuia să se termine. Cel puţin, aşa cred.

Deşi privea marea ce se unduia sub razele calde ale soarelui, în ochii ei se putea citi o umbră de nelinişte.

– Măcar e vreme bună. Deşi o aversă de grindină s-ar fi potrivit mult mai bine cu starea mea sufletească.

Robert Gill, ofiţer superior al agenţiei spaţiale terestre, îi aruncă o privire plină de simpatie.

– Te implor, nu mai fi atît de deprimată. Ai spus-o chiar tu: odată şi odată trebuia să se termine.

– Dar de ce am fost aleasă tocmai eu drept pilot?

– Pentru că eşti cel mai bun pilot al nostru şi vrem ca totul să se încheie, fără să se întîmple nimic rău. Aş putea întreba, la rîndul meu: de ce trebuie să fiu tocmai eu cel care va desfiinţa agenţia? Nu-mi doresc decît un sfîrşit fericit pentru toate astea!

– Un sfîrşit fericit?

Virginia observă vîzoleala de la docurile de încărcare, şi pasagerii care stăteau la coadă, ultimii pasageri. Pilotase navetele vreme de douăzeci de ani, avînd permanent conştiinţa faptului că va exista şi o „ultimă dată".

Gînduri de om bătrîn, s-ar putea crede... Dar faţa ei nu avea nici un rid şi părul nu-i încărunţise. Era, poate, o consecinţă a schimbărilor constante ale intensităţii cîmpului gravitaţional.

Azi parcă avea chef de ceartă.

– Ar fi al naibii de ironic, ba nul al naibii de just, zic eu, ca această ultimă navetă să explodeze la decolare. Ar fi ca un fel de protest al Pămîntului însuşi.

– La drept vorbind, spuse Gill, clătinînd din cap, ar trebui să-ţi fac un raport pentru aceste cuvinte. Cred însă că este vorba de un simplu acces de nostalgie acută.

– Hai, dă-i drumul, denunţă-mă! Voi fi categorisită printre cei suferinzi de o instabilitate periculoasă, voi fi descalificată şi voi putea lua loc alături de cei şase sute şaisprezece pasageri. Voi fi a şase sute şaptesprezecea. Altcineva va pilota naveta, şi va intra în istorie ca fiind cel care...

– N-am de gînd să te denunţ. În primul rînd, pentru că nu se va întîmpla nimic, nu există probleme la decolarea navetelor.

– Nu întotdeauna... Virginia Ratner zîmbea sardonic. Gîndeşte-te la cazul navetei *Enterprise 60.*

– Asta s-a petrecut acum o sută şaptezeci de ani, şi de atunci, în spaţiu nu a mai avut loc nici un accident. Datorită antigravitaţiei, nu mai riscăm nici măcar să ni se spargă timpanele la decolare: rachetele nu mai fac zgomot. Ascultă-mă, Ratner, ai face mai bine să urci pe puntea de observaţie, n-au mai rămas nici treizeci de minute pînă la decolare.

– Nu, zău?! Şi-acum ai să-mi spui că decolarea e integral automatizată şi că, de fapt, eu nu prea sînt de folos?!

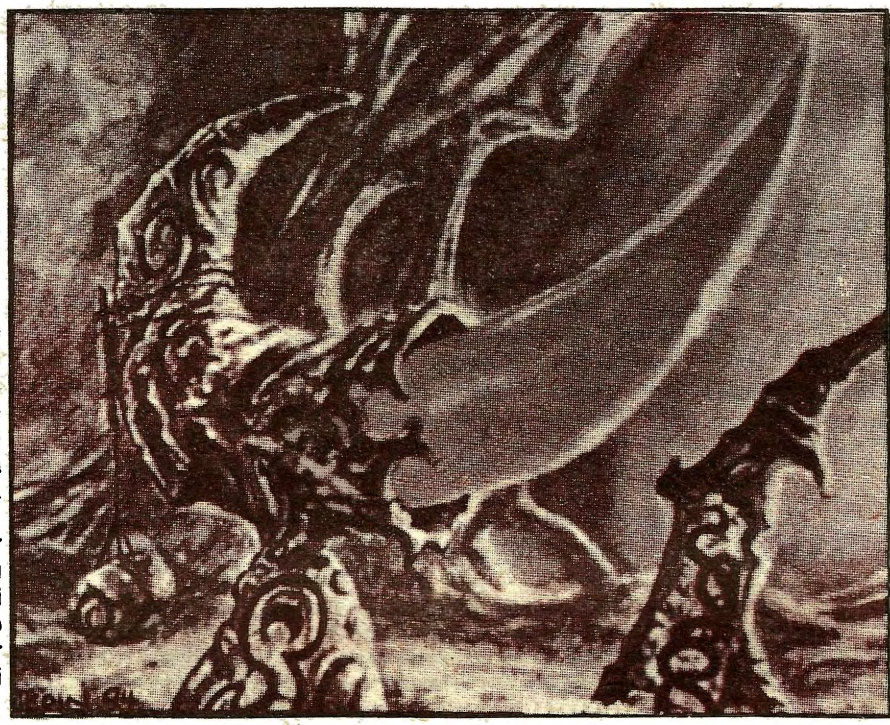

– O ştii şi tu, nu mai e nevoie să fii prezent pe punte.

– S-ar zice că ţi-a venit rîndul să fii nostalgic, evocînd vremurile cînd un pilot îndeplinea o sarcină precisă şi nu era imortalizat doar pentru „meritul" de a fi participat la desfiinţarea definitivă a ceva atît de măreţ.

Apoi adăugă:

– Mă voi duce, totuşi...

Tubul central o aspiră şi ea pluti în sus, ca un fulg dus de un curent ascendent.

Îşi aminti de zilele frumoase ale tinereţii ei, cînd antigravitaţia era încă în stadiul experimental şi pentru realizarea ei erau necesare, la sol, instalaţii mai mari decît naveta însăşi. Chiar şi aşa, lifturile antigravitaţionale funcţionau numai din cînd în cînd. Sau deloc. Din acest motiv, personalul spaţial prefera ascensoarele de modă veche. Apoi antigravitaţia se generalizase, dispozitivele de producere a ei fuseseră miniaturizate şi fiecare navă putea dispune acum de un atare dispozitiv, care nu se defecta niciodată. Pasagerii care îl foloseau îl considerau, de-acum, ca făcînd parte din decor. Era, de asemenea, utilizat la încărcarea navetelor, marfa fiind ridicată cu ajutorul levitaţiei magnetice şi al injectoarelor de aer fără frecare. Echipajul era perfect antrenat pentru manipularea unor obiecte de mare volum, lipsite de masă, dar posedînd inerţia corespunzătoare.

Nici un alt vehicul construit vreodată de om nu fusese atît de superb, atît de complex şi dotat în asemenea măsură cu aparatura informatică precum erau navetele, căci nici o altă navă nu era nevoită să înfrunte gravitaţia terestră şi nu depindea într-atît de motoarele chimice.

Navele care evoluau numai în spaţiu, deplasîndu-se de la o colonie spaţială la o heliocentrală electrică, sau de la o uzină la o fabrică de alimente, sau înspre Lună, nu aveau de înfruntat aproape de loc forţa gravitaţională. Erau atît de simple încît păreau fragile.

Stătea acum la postul de pilotaj şi reţeaua de instrumente, gestionată de calculator, îi arăta starea exactă a fiecărui aparat aflat în funcţiune la bord, locul ocupat de fiecare container şi situaţia fiecărui pasager sau membru al echipajului. Nici unul dintre ei nu trebuia să rămînă la sol: abandonarea, fie şi numai a unuia singur, era un lucru de negîndit.

Camerele de televiziune îi transmiteau o vedere panoramică a împrejurimilor navei. O studie, gînditoare. Privea chiar locul din care, în îndepărtatele vremuri eroice, omul se avîntase pentru prima oară în spaţiu. De aici luaseră startul constructorii primelor structuri spaţiale, centralele electrice care alimentau uzinele automate care funcţionau, de bine, de rău, dar care necesitau o supraveghere şi o întreţinere permanentă şi primele colonii spaţiale, ce adăposteau, pe atunci, cel mult zece mii de persoane.

Uriaşul centru tehnologic, odinioară un adevărat furnicar, dispăruse. Fusese demontat, bucată cu bucată, pînă ce nu mai rămăsese decît instalaţia indispensabilă pentru decolarea ultimei navete.

Această construcţie va rămîne aici, ruginind şi căzînd în ruină, ca un memento deprimat al vremurilor de odinioară.

Cum putea populaţia Pămîntului să-şi uite trecutul? Nu vedea decît cerul şi pămîntul, ambele pustii. Nu mai era nici un semn al prezenţei omului, nu mai era nimeni, doar vegetaţia, nisipul galben şi apele albăstrii.

Venise ceasul. Privirea ei antrenată văzu că nava era încărcată şi gata de plecare. Totul funcţiona ca la carte. Începuse numărătoarea inversă a ultimului minut; satelitul de navigaţie transmisese de curînd că spaţiul era liber. Nici măcar nu trebuia să apese butonul de comutare pe comanda manuală; de fapt, nici nu exista un asemenea boton.

Nava se înălţă tăcută, maiestuoasă, împlinind în sfîrşit străduaniile a şase generaţii. Acolo, sus, în spaţiu, omenirea îi aştepta, pe Lună, pe Marte, printre asteroizi, în miile de colonii spaţiale.

Ultimul grup de pămînteni avea să li se alăture. Ocupaţia hominidă a Terrei, care durase vreme de trei milioane de ani, luase sfîrşit. Zece mii de ani de civilizaţie pămînteană şi patru secole de industrializare activă se terminau acum. Pămîntul redevenise o întindere pustie, pradă animalelor sălbatice. Omenirea se retrăgea, recunoscătoare, acordînd, în sfîrşit, planetei-mamă, binemeritata odihnă. Ea avea să rămînă, pe vecie, monumentul originilor Omului.

Ultima navetă se înălţa prin straturile rarefiate superioare ale atmosferei. Planeta se dezvăluia dedesubt în deplina-i splendoare, micşorîndu-se, pe măsură ce se îndepărtau. Cele cincisprezece miliarde de locuitori ai spaţiului căzuseră, în mod solemn, de acord ca niciodată omul să nu mai pună piciorul aici.

Pămîntul era liber. În sfîrşit, liber.

Traducere de Horia Nicola URSU

Lee Hoffeman

În liniștea serii

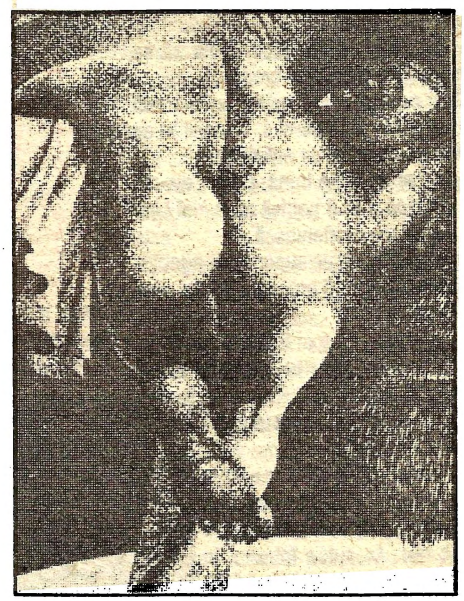

Hoffman, Lee

Lee Hoffman, născută în 1932, a fost mult timp una dintre figurile notabile feminine ale fandomului american. În 1967 trece la profesionism, publicînd un prim roman, „Telepower". Literatura science fiction a fost pentru ea mai mult un hobby, căci majoritatea romanelor sale se înscriu în sfera altui gen, la fel de popular în Statele Unite, western-ul. A fost căsătorită cu editorul și antologistul Larry T. Shaw.

Holovizorul era dat la minimum; jocul de culori era atenuat, în nuanțe blînde, pastelate, iar muzica de acompaniament de-abia se mai auzea. Geamurile fuseseră comutate pe poziția translucid și străluceau, în lumina caldă a apusului. Sistemul de ventilație răspîndea în încăpere aerul pur și răcoros, pompat direct din exterior. Lumea întreagă era liniștită, călduță, agreabilă.

Instalat în fotoliul său preferat, Winston Adamson savura relaxat un cocktail din suc de legume proaspete, privind din cînd în cînd, cu coada ochiului, la fiica sa. Era una din distracțiile sale preferate.

Fetița stătea lîngă coșul pisicilor, observînd-o pe Tammy și pe puii ei cu o imensă curiozitate. Erau cinci pisoi, cinci ghemotoace vii, micuțe, îmblănite, care se zvîrcoleau, mieunînd. Primii născuți ai lui Tammy. Chiar din locul unde se afla, Winston auzea torsul moale, satisfăcut, al acesteia.

Fetița, Lorette, era acum cel de-al treilea copil al Theei și al lui Winston Adamson. Nu și a treia născută: mai avuseseră doi copii, între cei doi mai mari și această fetiță. Fu surprinsă că se gîndea acum la ei, la Jimmy și la Beth. Plecaseră, de acum, amîndoi.

Mai rămăsese doar Lorette. Avea ochi limpezi, o gură mică, mereu îmbufnată parcă, și mîini vioaie, o veșnică nevoie de a explora, o curiozitate continuă. Winston era întotdeauna încîntat să o privească.

Niște copii adorabili, își spuse el, cu mîndrie. Ce păcat că nu puteau rămîne în veci așa, mici și drăguți.

Fericirea îi fu umbrită de un gînd neplăcut, care lăsă în urma sa o cicatrice urîtă, cu margini zdrențuite. Fiul său cel mai mare, Bob, n-o apucase deloc pe calea pe care Winston o considera cea bună. Băiatul era plin de idei lipside de sens, voia să schimbe lumea. Să schimbe perfecțiunea!

La naiba, dar la ce bun?

Dar chiar în clipa în care întrebarea începu să se contureze, Winston o respinse. Refuza să o ia în considerare. Nu-i plăceau întrebările, rareori i se întîmpla să-și pună întrebări. Majoritatea lor își aflaseră răspunsul cu mult înainte ca el să și le fi pus. Era mai bine așa. Fotoliul era confortabil. Casa era confortabilă. Lumea în care trăia era confortabilă. Winston era mulțumit. Nu putea înțelege de ce altcineva n-ar fi fost mulțumit de toate astea.

Spre deosebire de Bob, sora sa, Nancy, era mai rezonabilă. Dădea impresia că nu-i stă mintea decît la băieți. În cîțiva ani, urma să se căsătorească și să aibă, la rîndul ei, copii. Winston se gîndea cu plăcere la ea.

Lorette își întoarse privirea spre el: Zîmbi, văzînd că tatăl ei o privea. Winston știa că are să-i lipsească acest zîmbet, cum îi lipsea și cel al lui Jimmy. Și al lui Beth. Dar era încă tînăr. Vor mai fi și alți copii, și alte zîmbete.

Se auzi un alt clopoțel și ușa de la intrare se deschise. Era cu siguranță Thea, care se întorcea de la cumpărături. Cînd apăru în prag, Lorette îi fugi în întîmpinare. Ea o sărută pe obraji și se întoarse către oglinda de alături. Deîndată, un bec se aprinse, luminîndu-i fața. Thea își scoase pălăria cu multă grijă, pentru a nu-și strica coafura complicată a părului ei buclat.

Lorette își lăsă mama în ale ei, mutîndu-și din nou atenția asupra pisoilor ce își sugeau vigoarea din mamelele doldora de lapte ale propriei lor mame.

– Am confirmat numele noastre pe lista de așteptare, dar ar putea trece ani pînă să obținem un rezultat, spuse Thea.

– Păcat, mormăi Winston, ridicînd din umeri. Mi-ar fi plăcut să o putem păstra.

Thea încuviință, dar părea tulburată. Ochii îi străluceau.

– Ar fi trebuit să-i vezi pe oamenii de la Administrația Vieții. Unii ajunseră să implore pentru a obține permisul. Crede-mă, Win, se rugau în genunchi.

Se așeză într-un fotoliu, oftînd, și continuă.

– Am văzut și o femeie care plîngea. În public. Crede-mă, a fost umiliotor să asist la așa ceva. De parcă n-ar ști...

Simpla idee de a vedea pe cineva plîngînd era neplăcută. Winston încercă să fugă de acest gînd. Dar Thea părea că-și satisface o plăcere morbidă, povestindu-i toate detaliile sordide. Rămase nemișcat, încercînd să ignore cuvintele pe care i le adresa soția sa . Imaginea unei femei plîngînd îi rămase întipărită în minte. Acest gînd revoltător îl irita. Acea femeie nu avea dreptul să se comporte astfel. Știuse cu siguranță dinainte cum stau lucrurile; toată lumea știa.

Situația era simplă, logică și rezonabilă. Exista o limită a populației pe care planeta o putea suporta păstrîndu-și totodată bunăstarea. Această limită fusese atinsă cu mult timp în urmă. Pentru scurtă vreme, în timpul Revoluției Emotiviste, domnise dezordinea. Apoi, cînd furia se potolise, cei care își păstraseră sîngele rece obținuseră cîștig de cauză. Odată cu revenirea calmului și a bunului simț, începuseră să caute o soluție logică. Și ea a fost, în cele din urmă, găsită.

Fiecare individ primise un permis de viață. Acesta îi oferea dreptul de a se reproduce și de a crește un copil. Un înlocuitor pentru sine. Doi copii, pentru fiecare cuplu. Era simplu. Un deces, o naștere.

Cum nu fiecare putea avea copii, permisele celor care mureau fără să lase urmași erau redistribuite, permițînd unui alt cuplu să crească un al treilea copil pînă la maturitate. Echilibrul populației era astfel menținut constant.

Dar copii sînt atît de... atît de drăguți. Logic sau nu, oamenii își doreau copii. Doreau să se joace cu ei, să-i strîngă în brațe, să se bucure de iubirea lor oarbă, lipsită de rezerve. Iată de ce nu avusese loc și nici nu se avea în vedere nici o tentativă oficială de limitare a numărului lor, al bebelușilor. La urma urmei, copiii mici nu ocupă prea mult loc și nu absorbeau decît o parte aproape nesemnificativă a resurselor mondiale. De-abia atunci cînd creșteau, adică, în mod oficial, odată cu împlinirea vîrstei de cinci ani, erau considerați adulți potențiali, a căror prezență privea întreaga societate.

A doua zi, Lorette urma să împlinească cinci ani.

– Am adus capsula și i-am chemat pe cei de la evacuări, spuse Thea.

Winston încuviință. Se întoarse spre fiica sa și-i spuse:

– E timpul să te culci, scumpa mea.

– Deja?

– Da, chiar acum.

– N-aș putea să mă mai uit puțin la puii lui Tammy? Încă un pic, te rog!

– Nu.

Fetița se îmbufnă, dar nu protestă.

– Hai să-i dai tatei un pupic! spuse Winston.

Ea veni spre el și îi sări de gît; Winston simți căldura trupului ei mic și își aminti de Jimmy și Beth.

– Vino, la culcare! spuse Thea, luînd-o de mînă pe fetiță.

Rîzînd, Lorette îi povesti mamei sale ceva despre Tammy și despre pisoii ei.

– Fii cuminte și bea-ți tot laptele! strigă Winston, în timp ce Thea se îndepărta cu copila în brațe.

Se întinse din nou în fotoliu, sorbindu-și cocktailul, fără să se gîndească la nimic. Confortul era total, era liniște, abia dacă remarcă muzica în surdină și torsul regulat al lui Tammy.

Cînd Thea se întoarse, o întrebă:

– I-ai dat capsula?

Thea încuviință din cap. Fără vreun cuvînt, trecu pe lîngă el și dispăru în camera ei.

Winston se ridică fără să-și dea seama. Fără vreun motiv, pașii îl purtară spre camera Lorettei. Fetița dormea ghemuită în pătuțul ei; părul blond îi era zburlit pe umeri; în semiîntunericul încăperii, fața îi era netedă, liniștită. Buzele-i erau mici, rozalii, sprîncenele subțiri, deschise la culoare. O urechiușă minusculă, perfectă, se ivea din pletele răspîndite pe pernă. Plapuma cu care era acoperită se mișca ușor, în ritmul respirației sale delicate.

Chiar în timp ce o privea, mișcare încetă.

Winston își abătu privirile în altă direcție. Cei de la serviciul de evacuări aveau să sosească în curînd. De-acum înainte ei se vor ocupa de rest, așa cum mai făcuseră de două ori, înainte. Totul era extrem de simplu.

Reveni în salon. Tammy continua să toarcă. Tăcerea părea acum mai adîncă, iar torsul mai puternic. Winston își plecă privirea spre odraslele lui Tammy, care sugeau zvîrcolindu-se și apăsînd pîntecele mamei lor cu lăbuțele lor minuscule.

Deodată, fără să poată înțelege din ce cauză, Winston izbucni în plîns.

Traducere de Horia Nicola Ursu

Octavian Mustafa

Eliberarea

Cînd orașul fusese ocupat, militarii străini îi aduseseră pe toți în curtea aceea uriașă - se gîndea la ea ca la o întindere nesfîrșită de pămînt și iarbă gălbuie, bolnăvicioasă - pe el îl îmbrînciseră atît de tare încît se prăbușise în praf, după care se transformaseră în stane de piatră căptușite în haine de postav gros, păzindu-i cu mitralierele. Din gură i se prelingea, în neștire, un firișor de sînge, pătîndu-i gulerul cămășii, și-l ștergea în răstimpuri cu gesturi nervoase și neîndemînatice, însă el se încăpățîna să se prelingă, jilav și sărat. Namilele alea cu căști de oțel vopsite în negru îi aținteau cu armele lor și cu ochi inexpresivi, de ulii. De la distanța la care se afla el nu le putea desluși cu adevărat pupilele, însă fusese arestat de oameni care aveau în loc de ochi bile de biliard miniaturale, cenușii-închis precum niște pietre din caldarîm. Mulți dintre bărbați erau înfricoșați, unii se văitau, se împleticeau în valurile teribile de nemișcare la care fuseseră siliți, iar el devenise, în cîteva minute lungi cît un car de ani, asemeni lor, începînd să se întrebe cum va rezista. Cum va rezista la ceea ce intuia că avea, de fapt, să se întîmple. După care fuseseră introduși în clădirea din fundul curții și călăuziți, el fusese călăuzit astfel, în ghionți vînjoși izbiți pe sub coaste ca niște ciocane și în îmbrînceli scurte, smucite, cu patul puștii. Încăperea în care fusese dus era pătrată, albă și rece. Existau acolo un scaun cu spătar pe care fusese silit să se așeze, o masă cu picioare cioplite grosolan dintr-un lemn cu ape și esențe învolburate și o lampă rudimentară al cărei ochi incandescent și orbitor i se înfipsese în priviri. Un ofițer străin, cu trăsături imobile, îl lovise cu sete, din senin. Apoi își potrivise cu gesturi calme, clare și precise, uniforma cafenie, își aprinsese o țigară de foi - printre pleoape bărbatul îl spiona - îi văzuse mîinile albe căutînd țigara, prinzînd-o între buzele vineții, asemenea unor muchii umblătoare de cicatrice, observase chibritul și flacăra, spălîndu-se jucăușă în aer și fusese lovit din nou, scurt, în nas. Ofițerul avusese probabil un inel gros, cu floare pătrată, ca de sigiliu și floarea aceasta îi sfîșiase nara, într-o clipită, de parcă ar fi fost brici. Un iz de tutun înțepător îl umpluse pe ofițer, îi dezmorțise palmele și degetele și încheieturile, drept care îl mai izbise o dată, scurt și adînc, în ochi, în luminile mișcătoare ale pupilei. Îl bătuseră atît de groaznic încît spusese tot și făgăduise, urlînd, și gemînd, și scrîșnind, și scuipînd măsele sparte și, făgăduise că va mai spune și altă dată, totul. Apoi, evident, îi dăduseră drumul. Unii dintre ceilalți bărbați fuseseră, bineînțeles, împușcați.

Se trezi țipînd, cum se trezea de fiecare dată. Prin arcada strîmbă, spartă în două văi abrupte și neregulate, ce ascundea o rămășiță de ochi, durerea fulgerase adînc și necuprins, săgetîndu-l. Apoi, pe măsură ce fruntea i se îmbrobonea de o sudoare rece, semnalul care îi măturase carnea se îndepărta, scufundîndu-i-se în creieri. Se sculă cu gesturi greoaie, nesigure, avea mișcări împleticite, evită să se privească în oglindă, era aproape chel și desfigurat, avea o piele pămîntie, pergamentoasă, și crețuri, acolo unde altădată fusese carne pufoasă, atîrnau acum ca niște aripi, în jurul său. Peste cîteva minute înghițea o gură din cana de ceai. În farfuria de cositor se găseau urme firave de brînză, dar nu le dădu nici o atenție. Niciodată nu le dădea. Așadar, ceilalți aflaseră. Teoretic, el nu se făcuse vinovat de nimic. Mulți se întorseseră la casele lor, toți bătuți, desfigurați, dezmembrați, însă numai de el stăruise gîndul rău că vorbise. Și, pe stradă, cînd trecea cu geanta ponosită și hainele mototolite, cu pălăria așezată strîmb pe tigva ciobită anapoda și golașă, oamenii îl fixau cu căutături dușmănoase. Își citea în ochii lor vinovăția. Vorbise. Spusese, ce-i drept, multe lucruri, însă cuvintele lui și gesturile lui, și tremurările lui nu conduseseră decît la lucruri pe care ceilalți le știau, oricum, dinainte. De bătut însă îl bătuseră în continuare, zile în șir, îl bătuseră mereu. Fusese bătut mai întîi cu vîna de bou. Pe spinare, pe buci, peste picioarele lui strîmbe și noduroase, cu încheieturi umflate și degete rășchirate. Vîna de bou trosnise în aer și peste pielea lui, ca o ramură de copac frîngîndu-se. Bătuse aerul, grăsuță și lungă precum o franzelă aurie și subțire, apoi se molcomise în carnea lui și căutase sîngele lui, stropise cu el pereții și zguduise oasele. Și iar, și iar. El simțise durerea aceea îngrozitoare plimbîndu-i-se pe corp, bucățică cu bucățică, metal lichid prelingîndu-se peste coapsele, și mușchii, și tendoanele, și oasele lui. O simțise și se gîndea cu tărie nebănuită la cîmpia cu iarbă gălbuie, bolnăvicioasă, și miros de urină de cîine și de rahați, cîmpia care îi intrase în sînge și în nări, palmă cu palmă. De glod. Și acum, și atunci, cîmpia cobora peste el în somn, înăbușindu-l. Acolo se terminase cu el, pe cîmpia aceea. Nici nu se uită la urmele de brînză întinse pe fundul farfuriei de cositor.

Pe stradă avea întotdeauna mișcări mecanice. Căuta să privească drept înainte, să aibă ochii terni și să-și simtă gulerul cămășii strîns înfășurat de gîtlej, sugrumîndu-l și, tocmai prin strînsoarea asta teribilă, întărindu-l, sprijinindu-l. Avea nevoie de o nepotolire concretă, de un mic amănunt supărător care să-i capteze întreaga atenție, care să-l facă să nu-și observe trecerea printre ceilalți. Prin fața ochilor tuturor. Odată, de pe trotuarul celălalt, în mijlocul unei liniști întîmplătoare la trecerea lui pe o stradă pustie, întortocheată și populată doar de el și de omul celălalt, de pe celălalt trotuar, auzise un fîșîit. Lung, stînjenitor, și înghițit în răstimpuri. De fapt, un fîșîit de cîteva secunde bune. Inițial îl ignorase, fîșîitul acela ciudat, fiindcă omul de pe trotuarul celălalt pășea hotărît, cu privirile bătute în cuie undeva în zare, avea gesturi rigide și părea că nu-l observase. În realitate, înțelesese asta ulterior, îl studiase preț de un fîșîit, de acel fîșîit oribil, cu meticulozitate, gata oricînd să-i sară la gît. Să-l ucidă cu mîinile lui uriașe de lucrător. Iar zgomotul sîsîitor nu fusese decît rezultatul sonor al frecării sacoșei cenușii pe care pălmașul o purta în mîna dreaptă, de zidul unei case. Într-atît de concentrat, de acerb, îl pîndise din dosul nepăsării zidite proaspăt în ochi, încît nici nu văzuse că se lipea de zid. Asemenea reacții le stîrnea oamenilor! Fusese reprimit la primărie ca simplu contopist. Nimeni nu avea nevoie de dosarele alea greoaie, pline de hîrtii cotropite de fraze sforăitoare, de lozinci ale soldaților, ale armatei de stane de piatră cu ochii lor îngrozitori, din bile de biliard. Dar aveau nevoie de el ca să le lingă cizmele! Era, pesemne, o lucrare teribilă a minții sale, căci toate cuvintele din care se făcuse noua lume, lumea din jur, bărbatul le purta în inimă. În răstimpuri, îl chemau la ei, în încăperea aceea. Ochiul de lumină incandescentă al lămpii se

mulțumea de aste dăți doar să clipească, fiindcă el vorbea întotdeauna înainte să-l bată. Vorbea cu atîta cutremurare, atît de adînc și de copleșitor, încît ofițerul care fuma pufăind țigară după țigară se mulțumea să rînjească sardonic și nu-l mai bătea. Și nu-l mai bătea. Spiritul bărbatului locuia într-o țară mîloasă. După prima bătaie știuse că avea să nu mai viețuiască cu adevărat, știa că fusese, într-un anume fel, eviscerat, decantat și împărțit într-o multitudine de vibrații ce-i erau, cu desăvîrșire, străine. Iar vibrațiile astea răspundeau în locul lui de el. Ele vorbeau, ele mărturiseau, ele se umileau, ele îl mențineau în viață. El, pe undeva, murise. E extrem de important de aflat dimensiunea pe care o dădea bărbatul muncilor acestea, neprețuite și pline de înfricoșare. Fusese spînzurat de cîte un picior, pe rînd, între două jerbe friguroase de apă, azvîrlite cu găleata, agățat într-un cui și plesnit cu cureaua peste burtă, și peste obraji, și peste genunchi. Genunchii lui noduroși, cu umflături neregulate și ciocuri ciudate de os, genunchii lui de reumatic. Cureaua avea o cataramă mare, uriașă cataramă, din fier vopsit într-un verde-prăzuliu care se acoperea imediat cu un roșu negricios, coroziv, un roșu care îndepărta verdele, stropea țintele și mînjea pielea netăbăcită a curelei cu stropi de rugină gelatinoasă. În acele momente, în ochii bărbatului lumea se vedea pe dos, descărnată, demontată piesă cu piesă, deșurubată, vedea catarama, apoi o auzea răpăind prin aer, răpăia cu glasurile mitralierelor alea care îi îngenunchiaseră pe bărbați, demult, în curte, și o primea în carne, ascuțit, o primea în carne, asemeni unei mușcături de cîine. Cînd leșina, spre a-l mai ușura poate, îi dezlegau piciorul căzut și, ca să-i dea un moment de revenire, îl spînzurau de celălalt. Astea fuseseră, e adevărat, într-un trecut de care își amintea prin hemoragii nazale, de cîteva ori pe săptămînă și, uneori, și cînd îi curgea ochiul, rămășița de ochi de sub arcadă, astea fuseseră, evident, la prima lui bătăie, numai că amintirile bărbatului nu erau simple amintiri, ci rostogolitoare realitate. Trupul începea, din senin, să îl doară cum îl duruse atunci, se încovriga sub ploia de semne care îi transmitea din carne, din oase, din mușchi, amintirile toate, i le făceau căuș de palme strivite și i le înapoiau pe îndelete, minute întregi, ca să ție minte cît mai mult. Bătaia își găsise, se pare, un ecou nebănuit în trupul său! De aceea nu mai trebuise să-l bată ofițerul în celelalte dăți, de aceea se mulțumise ochiul acela incandescent de lampă doar să-i clipească, aproape și îngrozitor de prietenos, de aceea ofițerul rînjise sardonic, rînjise plin, bucălat în obrajii bine rași și rozalii, în obrajii de pepene, de aceea. Că bărbatul nu mai trebuise muncit, cîtuși de puțin, el învățase din ochii lor de faianță, din ochii lor plini de bile de biliard. Și, de cîte ori îl chemau, de cîte ori pășea în încăperea aia, pe care o știuse el atît de bine pînă să o vadă, o știuse el, bărbatul devenea un ecou însuflețit, o gelatină, un tremur de membre. Se prelingea pe podea, în mintea lui era sigur că se prelingea pe podea, se distorsiona într-o mare de membre, se dezagrega. Ofițerul nu îl mai atingea, dar ofițerul îl atinsese atunci, în felul acela de neînchipuit și, de aceea, în toate dățile, ecoul ofițerului era prezent.

Bărbatul devenise o cîrpă de podele. Bătaia ajunsese să trăiască în el, se năștea veșnic la ore fixe, îl interoga, ofițerul devenit ecou de carne, și piele, și unghii, îl interoga, apoi îl lovea cu vîna de bou, apoi îl spînzurau de cîte un picior, îl udau, se pișau pe el, îl udau și apoi îl plezneau cu cureaua, îl bumbăceau. Fusese atît de zguduit atunci,

în ora aceea primă de murire, încît nu făcuse decît să leșine, tăcut ca un sac de cartofi, cînd îi strîseseră testiculele. S-ar putea spune că doza fusese atît de mare, încît nici nu mai simțise ultimele picături! O intoxicație cu durere fizică. De aceea vorbise, de aceea își mărturisise vina. De cîteva ori îl chemaseră doar așa, să se amuze. Pe undeva, era firesc că el nu se va mai găsi niciodată în inima secretelor, însă ecourile trebuiau întreținute, trebuiau curățate meticulos și rearmate, ca o pușcă de vînătoare. Simbolul care însemna totul, miracolul care desemna noaptea întreagă de lucruri din mintea bărbătului, îl constituia Frica. Evident, nu era vorba de o spaimă, de o înfricoșare banală, alungată din minte după cîteva clipe, uneori urmată chiar și de un surîs oarecare. Frica bărbatului era înaltă cît un vapor și întinsă cît un continent pustiu. Frica bărbatului era un ocean de stele negre și roșii. Frica bărbatului era un loc fără margini. Devenise un soi de eter, de lichid magic poposit în mintea lui, apăsîndu-i țeasta ca un cheag de sînge și coborînd adesea, la orele-ecou, din el, prelingîndu-i-se din frunte și topindu-l, desfigurîndu-l, adunîndu-l într-un lac de gelatină pe parchet. De aceea, el murise, pe undeva, cu totul, căci din atîtea lichefieri și din atîtea resolidificări, ființa lui se remodelase, se resorbise în vaduri altfel durate și altfel arcuite, nu mai semăna nici pe departe cu ce însemnase bărbatul, lui-însuși și tuturor celorlalți, înainte de ocupație.

Cu gesturi nesigure, se îndreaptă spre primărie. Gustul de cizmă începuse să i se trezească pe limbă, clipea din papilele acelea devenite, de atunci, ochi, se întindea pe toată limba și se scălîmbăia plutind într-un sac amar aproape ca fierea. Bărbatul înghiți din greu, limba i se lovi de dinți, pleznindu-i ca un bici, gustul de cizmă fu strivit între cioturile de măsele sparte și înecat într-un șuvoi de salivă care se prăvăli, greu ca un bolovan, în stomac. Iar mintea abrutizată a omului ăluia bătut îi spuse deodată, inexplicabil, ce să facă.

Atunci cînd se întoarse acasă de la primărie, frica întreagă adormise de minute îndelungate. După ecourile de peste zi, după mușcăturile îndesate și sorbitoare de fiară nesățioasă, frica bărbatului se odihnea. Încremenise. Picase, stană de piatră, într-un somn de plumb. Iar bărbatul, tiptil-tiptil, își spuse, să n-o trezească, să nu se scoale balaurul și să-l hăcuiască din nou, aprinse focul și lăsă o pilă grea, din metal maroniu închis, în buză, flăcărilor. După care își dezbrăcă încet cămașa, gesturile i se întremau pe măsură ce se rearticulau, nu mai era gîngăvit, iar inima îi pîlpîia, veselă parcă, draga lui inimă, își dădu jos pantalonii boțiți și chiloții și șosetele, rămăsese gol-goluț, așteptînd să se încingă metalul. Să se înroșească bine de tot. Era atît de impetuos încît, simțind mirosul acela înecăcios de vopsea pîrjolită, urme de vopsea ardeau cu trosnituri pe una din muchiile pilei, își zise că, deja, sorocul sosise, trebuia împlinit. Înfășurîndu-și degetele într-un șomoiog de cîrpe, grijuliu în mișcări ca un topitor calificat și atent să nu-și pîrlească unghiile, ridică pila din foc și o puse pe piept. Frica bezmetică, stana aia de piatră picată într-un somn de plumb, nu mai avu nici o șansă, fu arsă cu fierul roșu, ca un balaur nemernic ce era, și singura ei, blajină, împotrivire, rămase leșinul deplin în care alunecă de pe umerii bărbatului. Acesta nici măcar nu clipise. Cînd se trezi, frica întreagă îi fumega. Arsura o duruse cumplit. Bărbatul nu îi dădu nici o clipă de răgaz. Cum era și firesc, muncile au durat zile întregi. Frica uriașă era un balaur zdravăn de tot, iar capetele ei trebuiau retezate neîntîrziat. De fapt, frica nu reprezenta nimic altceva decît hidra înspăimîntătoare din mlaștinile Lernei. Și musai să fie răpusă! Mai întîi acele și cleștii, frica bărbatului se năpustise mereu asupra lui din gîndurile ucigătoare despre uneltele astea. În mintea sa, obiectele căpătau toate, cu repeziciune, o turnură mistică. Pentru clești avea nevoie doar de unghiile mîinii stîngi. Le apuca între buzele de metal înghețat ale menghinelor curbate, se mira de fragilitatea lor, de sfărmiciozitatea lor ca de

hîrtie, apoi apăsa mînerele groase din lemn, își flexă mîna cu gesturi calme, meticuloase, puțin sînge, o picătură sau două, și unghia sărea din deget precum o bobiță verde dintr-o păstaie de fasole. Bineînțeles, frica îi aluneca de pe umeri, se prăvălea ca un bolovan spre podea, și bărbatul o întovărășea cu privirile și cu corpul. Cînd își revenea, cu frica întreagă scheunînd de durere, bărbatul rînjea mulțumit, își dezinfecta rana cu puțină apă oxigenată, doar nu era să moară din pricina unei răni puroinde?! și trecea la unghia următoare, sau își apropia vreunul din degetele mîinii fripte de plăcuța de lemn fixată pe zid, în fața patului. Uneori i se întîmpla să adoarmă ore sau zile, pe jos sau chiar și în pat, cum se nimerea, pînă ajungea la plăcuță. Asta cînd durerea depășea limita leșinului. Cîteodată, răsuflînd greoi și tremurînd din toate mădularele, bărbatul se oprea din lucrare. Trebuia să le dea un răgaz rănilor să se închidă și sîngelui să se coaguleze. Frica urla rănită de moarte și bucăți din ea se lichefiau, scurgîndu-se, picătură după picătură, în neant. În plăcuța de lemn fuseseră îngropate florile minuscule din oțel ale unor bolduri lungi și strălucitoare, în timp ce vîrfurile acestora, destul de ciobite și strîmbate de multe lovituri de ciocan, date teșit și cu grijă și menite să zdrențuiască metalul, așteptau venirea degetelor. Iar întîlnirea fierului cu falangele din ce în ce mai lipsite de nervurile nedeslușite ale fricii se făcea printr-o adîncită pătrundere a boldurilor în pîntecele micuțe de carne rozalie pitită sub căușul unghiilor boante, crăpate și sparte ici-colo de celelalte, toate celelalte ucideri ale balaurului. Și fiara mugea teribil în timp ce hălci diforme din ea se spărgeau în mii de cioburi invizibile și dureroase, care, evident, se topeau și curgeau de pe umerii gîrboviți ai bărbatului, amestecîndu-se cu sîngele și cu mușchii și cu oasele și, respărgîndu-se apoi într-o pînză de ape tremurătoare ca niște fluturi, și nevăzute, în neant. Frica se sublima într-o cicatrice, pas cu pas, în durerea fizică. După ace și clești, balaurul se retrăsese, își tîrîse rămășițele, spintecate, de trup, în mijlocul altor fantasme. Numai că bărbatul o urmărise atent, secvență cu secvență, sfredelindu-i membrele cu bucăți nemișcate de liniște și o anihilase prin tot ce făcea asupra corpului său gol, cu gesturi meticuloase și calme. Pînă la urmă o răpusese, dar muncile fuseseră cumplite și țînuseră zile întregi.

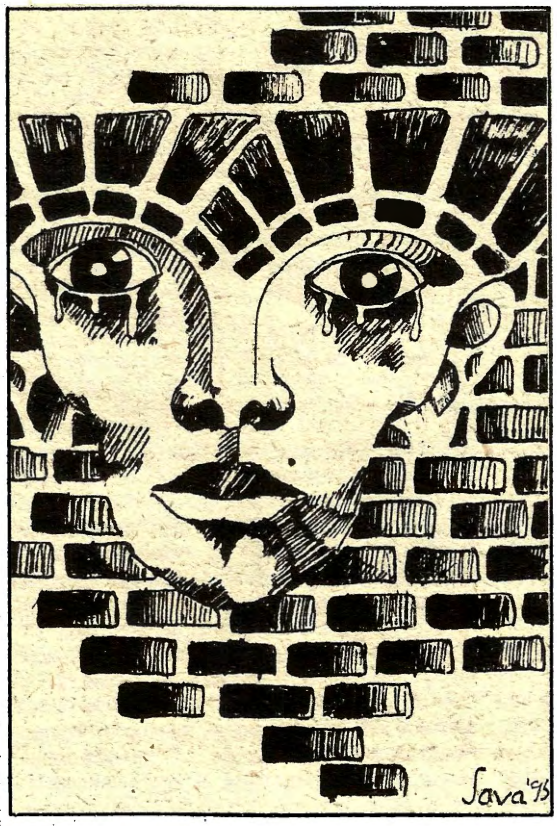

Se prezentă, din proprie inițiativă, la porțile curții aceleia uriașe, se gîndise la ea ca la o întindere nesfîrșită de pămînt și iarbă gălbuie. Bolnăvicioasă, iar soldații rîseră văzîndu-l cum vine umil să le lingă cizmele, bărbatul avea o limbuță vineție, cumva arsă, spînzurîndu-i peste dinții ciobiți de toți pumnii lor de cîndva, o limbuță vineție atîrnîndu-i peste marginile unui surîs tîmp, neclintit și hazliu. Îl împinseră cu mișcări brutale și pilduitor de puternice, aproape la fel de puternice ca niște ghionți vînjoși, izbiți pe sub coaste, în încăperea albă și atît de cunoscută, neobosindu-se să scotocească în buzunarele întunecate ale hainelor lor boțite. Ofițerul străin, cu trăsături imobile, își potrivi uniforma cafenie, avea degete subțiri, lungi și albe, nervoase, iar încheieturile îi erau fine, mai fine decît te-ai fi așteptat, încheieturi de om ce mîngîia doar pielea mătăsoasă a femeilor și nu vîna de bou, apoi își aprinse veșnica țigară, așteptînd să se nască, iarăși, ecoul tuturor gesturilor. În carnea tocită a bărbatului ce rîdea prostește și scotea fulgerător un ciocan ruginit dintr-o mînecă mototolită de haină, pocnindu-l în tîmplă pe militarul ăla străin. După care se pornea să hohotească bezmetic, bărbatul cu dinții ciobiți, care le lingea cizmele. Iar în mintea sa orașul fusese, din întinderea nesfîrșită de pămînt și iarbă gălbuie, definitiv, eliberat - și aceasta deoarece frica nu-i decît un balaur pe care-l vînezi și ucizi cît de curînd.

Bookshop

Ultimele noutăți

HORROR în Anglia

EBOLA

de William T. Close, Arrow Books, London, 1995, 404 pg.

Născut în Cunnecticut, absolvent la Harvard, doctorul William T. Close a trăit 16 ani în Zair unde a studiat atît în 1976 cît și în 1995 evoluția virusului Ebola. Inspirat din experiența sa personală și bazat pe cercetări vaste, romanul EBOLS este thriller mediacal terifiant, cu pronunțate accente horror ce aduce în prim plan acea zonă fierbinte a Africii în care s-a dezlănțuit teribilul virus căruia nu i s-a găsit încă antidot. Într-o misiune catolică dintr-o zonă îndepărtată din Zair, un învățător local este adus la spital cu febră mare. Sora Lucie, o călugăriță și infirmieră olandeză, îi administrează un vaccin antimalarie, spală siringa și așteaptă un nou pacient. Peste cîteva zile, învățătorul moare. Foarte curînd se îmbolnăvesc și mor și alții. În mai puțin de trei săptămîni, moare și sora Lucie. Se stîrnește panică și locuitorii încearcă să părăsească zona respectivă. Dar drumurile sînt blocate, iar oamenii - bolnavi sau doar contaminați - sînt obligați să facă cale întoarsă. Singura legătură cu exteriorul rămîne radio-ul iar singurii care încearcă să se împotrivească teribilei molime în așteptarea unor posibile ajutoare externe sînt călugărițele și personalul medical al misiunii. Vor reuși oare să micșoreze prporțiile dezastrului? Un roman bine scris pe o temă de mare actualitate.

QUEEN OF THE WITCHES (Regina vrăjitoarelor) de Jessica Berens, Arrow Books, London, 1995, 185 pg.

Un roman ciudat scris de o jurnalistică ale cărei articole au apărut în *Sunday Times, Arena, Tatler* și *Vogue*. Un amestec de fantasy, horror și umor negru de bună calitate. Sheenah este Marea Preoteasă a Ordinului Isis și directoare a Ligii pentru eliberarea vrăjitoarelor. Ea trăiește în Shepherd's Bush împreună cu Catty, o felină uriașă, un animal a cărui comportare este influiențată de asimilarea unei anumite cantități de litiu. Sheenah dorește să fie aleasă Regină a vrăjitoarelor, post pentru care candidează și rivala ei Myra, conducătoarea clanului dușman, Surorile Dianei. Romanul este un amestec de superstiții, întîmplări ieșite din comun, fiind în același timp și o satiră crudă la adresa societății contemporane văzută prin prisma unei imaginații debordante.

Florin Mircea Tudor

Scriitorii noii generații au renunțat la calofilie – afirmă scriitorul Ion Hobana –

ION HOBANA

Născut la 25 ianuarie 1931, la Sînnicolaul Mare, județul Timiș
Tatăl: Ion, magistrat; Mama: Antonia, profesoară
Licențiat în litere cu o teză despre science fiction, prima în România
A scris cărți de poezie și de proză înainte de a se consacra SF-ului. Debutul în gen datează din 1956, cu povestirea Glasul mării.
În 1957, nuvela Ultimul văl. În 1963 și 1988, volumele de povestiri Oameni și stele și Un fel de spațiu. În 1974, versiunea teatrală a Omului invizibil, după H.G. Wells.
Lucrări de exegeză a genului: Viitorul a început ieri (1966), Imaginile posibilului (1968), Vîrsta de aur a anticipației românești (1969, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Special „Europa SF" decernat cu prilejul primului Congres European de Science Fiction – Trieste, 1972), Maeștrii anticipației clasice (1975), Science fiction. Autori, cărți, idei I (1983, Premiul Uniunii Scriitorilor), Literatura de anticipație. Autori, cărți, idei II (1986).
Monografia Douăzeci de mii de pagini în căutarea lui Jules Verne (1979, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul „Europa Special" decernat cu prilejul celui de-al cincilea Congres European de Science Fiction – Stresa, 1980) a fost tradusă în italiană și publicată de Editrice Nord din Milano, în 1981. A urmat Jules Verne în România? (1992).
Povestirile și studiile sale au apărut în numeroase țări de pe întreg globul.
A publicat traduceri ale operelor lui Cyrano de Bergerac, Jules Verne, J.H. Rosny Ainé, Maurice Renard, etc.
Pentru întreaga sa activitate pe tărîmul SF a fost distins cu Marele Premiu al Ministerului Artei și Culturii din Polonia (1974) și cu Premiul Harrison decernat de World SF (Brighton, 1984).
Povestirea Emisiune nocturnă a fost premiată de Conferința Europeană SF (Fayence, 1985).
Preocupat de enigma fenomenelor aerospațiale neidentificate, a publicat, în colaborare cu Julien Weverbergh, OZN – o sfidare pentru rațiunea umană (1971) și lucrarea în două volume OZN-uri în Est și în Vest (1972); volumul consacrat cazurilor din Uniunea Sovietică și din Europa de Est apărut în Olanda, Anglia, Statele Unite, Franța, Argentina. În 1993, a publicat Enigme pe cerul istoriei.
Tot în colaborare cu Julien Weverbergh a publicat, în Belgia, lucrarea Triumful visătorilor (1991) – un elogiu adus celor care au prefigurat în opere de ficțiune realizările viitoare ale științei și tehnicii.

– Peste cîteva zile pășiți pragul unui an, cum a fost anul 1995 pentru dumneavoastră?

– Întrucîtva asemănător cu ceilalți: un an de activitate la masa de lucru, un an în care am avut bucuria de a mă reîntîlni cu numeroșii mei prieteni, mai ales tineri, la cîteva dintre manifestările organizate în țară, de-a mă reîntîlni cu prietenii din străinătate, cu prilejul călătoriilor făcute în Italia și în Anglia. Sigur, ar fi putut să fie și mai rodnic dacă aș fi izbutit să public una dintre cărțile pe care le-am încheiat, practic. dar poate că întîmplarea a jucat un rol benefic de astă dată pentru că, de pildă, cartea mea despre H.G. Wells, care în principiu ar fi putut să apară și anul trecut, va beneficia de o seamă de informații noi pe care tocmai le-am adus din Anglia, și, pe de altă parte va apărea, poate, chiar cu prilejul acestei importante comemorări, din 1996 și anume jumătate de veac de la moartea marelui scriitor.

– Pentru că tot ați amintit de călătoria pe care ați făcut-o în Anglia, știu că ați participat la o convenție dedicată literaturii mainstream și că o zi a convenției a fost dedicată sf-ului; Dați-ne, mai multe amănunte despre acestă manifestare .

– A fost o manifestare anuală, *Festivalul de Literatură de la Cheltenham*, localitate încîntătoare, aflată nu departe de Londra, unde se întîlnesc în fiecare an scriitori englezi cu oaspeți de peste hotare și dezbat o serie de aspecte care îi interesează în mod direct și care interesează și numerosul public venit special să asiste la dezbateri. Un amănunt semnificativ: intrarea nu este gratuită, deci cei din Cheltenham care vor să participe la aceste înfruntări de idei trebuie să plătească. În ceea ce privește festivalul din acest an, a avut ca temă centrală: *situația literaturii în Europa centrală și de est în urma schimbărilor din 1989* și a fost cu atît mai important cu cît s-a trecut în revistă modul în care scriitorii din aceste țări încearcă să se adapteze la noile realități în așa fel încît, contribuția lor la cultura universală să rămînă la fel de importantă ca în trecut.

În ceea ce privește întîlnirea consacrată science fiction-ului, în același context, la ea a participat cunoscutul scriitor de SF dar și de mainstream, Brian Aldiss, *(tradus și la noi, dar nu întotdeauna în condițiile firești ale unei traduceri)* a participat și un cuplu din Germania, e vorba de Angela și Karlheinz Steinmuller *(acum lucrează la un institut de futurologie și, printre preocupările importante ale institutului, este sf-ul).*

Dezbaterea noastră a fost foarte interesantă și a fost urmărită de un număr mare de participanți: scriitorii invitați, dar și o seamă de localnici. Întîi s-a făcut o lectură din textele oaspeților, în ceea ce mă privește s-a citit povestirea *„Emisiune nocturnă"*, care a apărut într-o antologie internațională, în Anglia, și apoi a urmat o discuție lungă cu întrebări din sală, în legătură cu literatura SF în momentul de față, mai ales în cele două țări care erau reprezentante. Am vorbit despre existența, pe de o parte a unei mișcări SF care și-a revenit după ușoara nesiguranță de după 1989, am vorbit despre manifestările importante de la noi, despre existența unor publicații, am avut chiar plăcerea să ofer celor de față o seamă de exemplare din acel număr special al JSF, în limba engleză și l-au primit cu mult interes (dacă ar fi fost mai multe...) Și am vorbit despre foarte promițătoarele semne ale prezenței tinerilor scriitori de science fiction în peisajul literaturii noastre arătînd că nu s-a creat o breșă și că activitatea continuă cu mari șanse de a da la iveală lucrări valoroase, așa cum s-a și întîmplat în ultima vreme. Repet a fost o discuție urmărită cu mult interes, s-au pus multe întrebări din sală și ea s-a terminat doar pentru că trebuia să se termine la o anumită oră, pentru că urma o altă activitate în încăperea în care ne aflam. Discuțiile s-au prelungit pe holurile acelei frumoase clădiri în care ne desfășuram manifestarea.

– Dacă ar fi să caracterizați sf-ul românesc al anului trecut ... Cum vă apare SF-ul scris după '90 .

– Anul trecut a fost un an, după părerea mea, efervescent. Au avut loc acele întîlniri despre care am vorbit și care au fost mai mult decît utile pentru că au prilejuit un schimb, uneori contradictoriu, de opinii în legătură cu destinele SF-ului românesc. Contradicții pe care le socotesc benefice fiindcă atunci cînd toată lumea e de acord se instaurează o plictiseală suverană, care n-are cum să ducă la dezvoltarea genului. Am urmărit cu interes discuțiile purtate în presa specializată, în legătură cu unele curente, mai mult sau mai puțin noi, care se bucură acum de multă trecere, mai ales la tinerii scriitori, mă gîndesc la cyberpunk. Sincronismul este absolut necesar, dacă vrem să evolueze și literatura de SF română. Nu putem să rămînem în urmă! Tocmai de aceea cred că ar fi bine să ne acordăm chiar la ultimele evoluții din literatura universală, hai să spunem în primul rînd literatura anglo-saxonă, pentru că ne place sau nu ne place, literatura anglo-saxonă este liderul de necontestat al SF-ului mondial, fără a omite realizările notabile ale altor literaturi. Cred că ar fi bine, și poate chiar JSF ar fi bine să ia această inițiativă, să arate ce s-a întîmplat după acest val al cyberpunk-ului care ,cel puțin din cîte știu eu, nu mai este chiar ultima modă. Sigur că, anul trecut, au persistat conflictele de idei și nu numai de idei în sînul fandomului nostru. Nu cred însă că lucrul trebuie să ne sperie. Existînd individualități marcante, e normal să existe și antagonisme. Și, la urma urmei, tocmai acestea dau sarea și piperul, fără de care totul ar fi monoton, cenușiu și neinteresant. Pe de altă parte cred că din aceste ciocniri, pe care eu aș vrea foarte mult să le văd desfășurîndu-se doar în domeniul ideilor, se naște fermentul necesar mersului înainte al science fiction-ului.

– Vi se pare că în prezent se manifestă o tendință de deliteralizare a SF-ului în România?

– Poate e prea mult spus; se manifestă mai mult o tendință de renunțare la calofilie, la ceea ce constituia pentru primul val sau chiar al doilea val al SF-ului, un fel de garanție a acceptării de către lumea din afara noastră. Mi se pare un moment firesc al dezvoltării genului, un moment în care se încearcă să se pună pe prim plan dezbaterea de idei, înfățișarea nudă a realității, a perspectivelor șamd. Și cred că literatura va beneficia în urma acestor experiențe așa cum a beneficiat în urma tuturor experimentelor literare. Deci, cu toate că în povestirile mele sînt marcat de preferințele primului val de scriitori care s-au apropiat și au rămas în gen, citesc cu interes ceea ce se scrie astăzi și nu mi se pare deloc șocant faptul că se renunță la scrisul frumos în favoarea expresiei directe, uneori dezbrăcată de metaforă .

– În final vă rog să ne spuneți ce așteptați de la '96 și ce proiecte aveți?

– De la '96 aștept în primul rînd o continuare a activității absolut necesare de punere în contact a acelora care fac parte din fandom, de continuare a dezbaterilor oricît de vii, între membrii fandomului în așa fel încît din această stare de perpetuă mișcare să se nască tocmai ceea ce este necesar pentru ca SF-ul nostru să rămînă viu și să evolueze, să nu stagneze. Pe de altă parte aștept noi cărți ale celor mai înzestrați dintre tinerii autori, ca să nu mai vorbim de *Mihail Grămescu, Dănuț Ungureanu, Ovidiu Bufnilă etc.* Urmăresc cu mult interes evoluția lui Sebastian A. Corn, care mi se pare reprezentativ pentru acestă nouă generație, un talent viguros și original, un scriitor cu un *background cultural* care știe să scrie bine românește.

Trecînd la planul personal, aș vrea să-mi apară cartea de care am mai vorbit, și care analizează întreaga creație SF a lui Wells. Și, cine știe, poate chiar și cartea, despre care știu că s-a mai scris în JSF, consacrată *anticipației franceze de la origini pînă în anul 1900.* Cartea este aproape gata, mai rămîne să găsesc și o editură interesată în publicarea ei, pentru că dificultăți există și pentru scriitori mai puțin tineri.

A consemnat,
Ionuț Bănuță

REFLECTOR
ION HOBANA

«Într-o periadă cînd stilul super-poligrafic şi pseudo-enciclopedist... inspira elogii (nu discutăm acum calitatea lor), Ion Hobana a preferat, spre meritul său, calea exact inversă: a specializării riguroase, într-un domeniu strict, în care a devenit cel mai bun specialist român în materie: literatura de Science-Fiction».

(ADRIAN MARINO: *„Science-Fiction"* (Cronica ideilor literare), în „Tribuna", 23 iunie 1983, p. 4)

«... un expert în science-fiction-ul românesc şi francez».

(Afirmaţia lui FRANZ ROTTENSTEINER dintr-un articol publicat în SUA, în care prezenta anticipaţia europeană; v.: IOANA RUXANDRA BOIANGIU: *„Anticipaţia europeană este prezentată americanilor"*, CPSF nr. 456/15 nov. 1993, p. 13-18)

«Ion Hobana, entuziast perpetuu şi exeget de răsunet european al anticipaţiei...»

(ADRIAN ROGOZ: *„La încheierea unei dificile competiţii"* {Alocuţiune la şedinţa festivă a Cenaclului marţienilor din 22 mai 1973, cu ocazia premierii laureaţilor celui de-al doilea Concurs de literatură SF}, CPSF nr. 447/1 iul. 1973, p. 26-27)

«Cet ouvrage (*„Viitorul a început ieri"* -n.n.) témoigne d'une connaissance du sujet que l'on souhaiterait à bien des critiques francais».

(JACQUES VAN HERP: *„Panorama de la Science Fiction, Les Thèmes, les genres, les écoles, les problemés"*, Edition Gérard & Co (Marabout), Vervier (Belgique), 1973, p. 306)

«Ecrivain roumain auquel on doit la seule tentative, à notre connaissance, de grouper en un recueil (*Viitorul? Atenţie!"* - n.n.) des études contemporaines sur la science-fiction, en provenances d'un peu tous les pays».

(PIERRE VERSINS: *„Encyclopédie de l'Utopie des voyages extraordinaires et de la science-fiction"*. L'Age d'Homme, Lausanne, 1972, p. 430)

«... d'une très importante étude de Ion Hobana... Un ouvrage qui prouve, une nouvelle fois, que Verne, appartenant à l'humanité et non à la France seule, est étudié en profondeur dans d'autres langues que la langue francaise!»

(R. POURVOYEUR: *„Jules Verne à travers ses vingt mille pages. Une étude vernienne en roumain"*, în „Bulletin de la Société Jules Verne". 1-er Trimestre 1980, No. 53, p. 197-200)

«Primul studiu din *„Science-fiction"* priveşte chiar raportul dintre previziunile ştiinţifice existente în literatura ştiinţifico-fantastică şi evoluţia realităţilor ştiinţifice: se perimează oare acele opere ale căror proiecţii fanteziste sînt întrecute, în timp, de realizările tehnice şi ştiinţifice? Devine Jules Verne un autor mai puţin citit pentru că ipotezele sale (călătoria spre Lună într-un proiectil uriaş, submarinul etc.) sînt astăzi nu numai înfăptuite, ci şi tehnic depăşite? Ion Hobana lasă, intenţionat, în afara discuţiei caracterul literar al operei lui Jules Verne, pentru a dovedi, pe baza unui material documentar concludent, că între *„previziuni şi împliniri"* există nu atît un decalaj, cît o reacţie dinamică mereu *reînnoită. Concluzia sa e una firească: „rolul fantasticului-ştiinţific nu este de a furniza ecuaţii şi scheme, ci de a stimula fantezia creatoare, de a realiza «trecerea la limită» care îngăduie cititorului să participe, raţional şi afectiv, la plasarea pe orbită a ipotezelor celor mai temerare"*. Formula *„realitatea întrece fantezia"*, de circulaţie curentă, ar trebui, poate, schimbată: fantezia realităţii întrece realitatea fanteziei».

(MIRCEA IORGULESCU: *„Spre alte lumi"* {Însemnări critice despre vol.: Ion Hobana: *Science-fiction, autori, cărţi, idei"*, Ed. Eminescu, 1983}, România libară", 4 mai 1983, p. 2)

«... semnalez ampla şi interesanta prefaţă a lui Ion Hobana (la romanul *„Castelul din Carpaţi"* (tradus de V. Colin -n.n.), unul dintre puţinii noştri eruditi ai genului...»

(VLADIMIR COLIN: *„Dialoguri literar-galactice (III)"*, CPSF nr. 297, anul XIII, 1 apr. 1967, p. 27-30)

«...Trebuie totuşi să menţionez faptul că, pentru ediţia de faţă, am profitat de cercetările lui Ion Hobana materializate în studiul amintit (*„Cîntecul amintirii"* din vol. *„20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne"*, p. 123-157, Bucureşti, Editura Univers, 1979 -n.n.) şi - pentru precizarea cîtorva nume ale personajelor - am revenit asupra soluţiilor anterioare acceptînd sugestiile acestui excelent cunoscător al operei verniene... Menţiunea aceasta, evident e menită să acorde Cezarului ce-i al Cezarului, dar şi

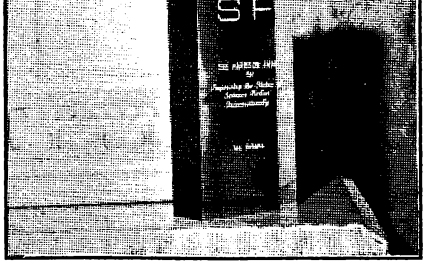

să lămurească eventualele nedumeriri ale celui ce ar avea curiozitatea să compare prezenta ediţie cu aceea din 1967...»

(VLADIMIR COLIN: Postfaţa la romanul *„Castelul din Carpaţi"* Biblioteca Jules Verne, 23, 1980)

«Volumul apărut la editura *„Fundaţiei Culturale Române"* ne poartă pe parcursul celor 180 de pagini ale sale într-un univers fascinant, departe de cel cu care ne obişnuise copilăria. Multiplele nivele de receptare ale textului vernian sînt expuse pe rînd cu luciditatea expertă a celui ce a aprofundat nu doar din unghiul pasionatului ci şi din cel al împătimitului, nu rareori apărînd pregnant intuiţii surprinzătoare, demne de celebrul disecat, *„în domeniul interpretării numelor şi toponimelor"*. Aceste aspecte ale lucrării, precum şi complexitatea relaţiei autor-exeget au fost subliniate de criticul Dan Grigorescu publicului iubitor de carte, suficient de numeros, în ciuda lipsei de publicitate".

(cu ocazia lansării la 11 dec. 1992 la librăria *„M. Sadoveanu"* din Bucureşti a cărţii *„Jules Verne în România?)* (Ionuţ Bănuţă: „Verne-isaj", JSF-2, 1992, p. 2)

«Am numit - şi nu întîmplător - cînd *„studii"*, cînd *„eseuri"* textele exegetice incluse de Ion Hobana în sumarul celor două volume (*„Science-fiction. Autori, cărţi, idei"* vol. I şi *„Literatura de anticipaţie. Autori, cărţi, idei"*, vol. II, Editura Eminescu, 1983, 1986 - n.n.): nu întîmplător, pentru că specificul de substanţă şi de expresie al acestor texte nu ar putea fi acoperit decît parţial de fiecare termen în parte. Parţial, dar totuşi complementar. Exegezele lui Ion Hobana sînt, mai întîi, subsumabile categoriei *„studiilor"* : prin erudiţia larg desfăşurată, prin informatica precisă şi *„la zi"* asupra domeniului abordat, prin acribia meticuloasă şi prin ponderaţia de principiu şi temperament, prin strictul control asupra opiniilor formulate de alţii şi la fel de strictul autocontrol asupra formulării propriilor opinii, prin profesionalitatea demersului exegetic, prin consumul bibliofag de timp şi energie pe care-l presupune, prin solidaritatea, ca şi prin tehnica acestui demers - ele sînt, fără discuţie studii în toată puterea cuvîntului. În acest sens, meta-mesaje de genul: *„cercetarea perioadelor din ultimile decenii ale secolului trecut mi-a prilejuit destule surprize"...*, sau: *„Fişele mele mai înregistrează, la acest capitol..."* - sînt cît se poate de grăitoare şi caracteristice pentru Ion Hobana. Nu mai puţin însă, textele sale rămîn subsumabile şi *„eseului"*, prin mobilitatea intelectuală a unor trimiteri şi asociaţii mentale uneori aparent *„capricioase"*, prin caligrafia şi flexibilitatea frazării, prin gustul nuanţei şi al semitonului, printr-o ironie *„englezească"*, ponderată, dar precis adresată, şi chiar prin unele, rare, bufeuri polemice, cum ar fi cele ce visează *„dorinţa de a extinde aria priorităţilor americane pe tărîmul atît de instabil al invenţiilor fictive care au precedat împlinirile ştiinţei şi ale tehnicii"*, aceasta în dauna scriitorilor europeni, mai ales francezi, şi - nemaipomenit! - pînă şi în dauna lui Jules Verne!"

(CORNEL ROBU: Recenzie la vol.: ION HOBANA, *„Literatura de anticipaţie. Autori, cărţi, idei"* (vol. II, Editura Eminescu, 1986), în: Almanahul ANTICIPAŢIA 1988, p. 292-294).

«Eseurile lui Hobana urmăresc unghiul de incidenţă al cuceririlor ştiinţifice şi al anticipaţiei genului. Bunăoară, sînt analizate cu o largă informaţie *„inadvertenţele"* ştiinţifice ale călătoriei în obuz de pe Pămînt la Lună în cazul lui Jules Verne, ale călătoriei temporale cu maşina lui Wells(...) Argumentaţia autorului converge înspre critica unor clişee care condamnă aşa-zisele greşeli ştiinţifice ale autorilor, făcînd din ele motivele de minimalizare a genului, ca şi cînd creatorii sus-pomeniţi ar fi altceva decît ceea ce sînt - nişte artişti care şi-au găsit în propoziţiile ştiinţei, subiecte de meditaţie şi reverie anticipativă...».

(DANIEL VIGHI: *„Resursele literaturii de anticipaţie"*, Almanahul Anticipaţia - 1995, p. 93-94).

«Nu mai puţin documentată e monografia, semnificativ intitulată *„Douăzeci de mii de pagini în căutarea lui Jules Verne"* (1979). Peste 95 de materiale, în majoritatea lor ample şi greu accesibile, constituie aici scheletul unor referinţe principale, iar autorii pomeniţi în text sînt de ordinul sutelor. Criticul şi-ar găsi cu greu vreun rival capabil să facă dovada unor atît de întinse lecturi în domeniu... Nici o afirmaţie nu se lansează în gol, la voia întîmplării; enunţurile caută *„din instinct"* protecţia unor argumente de maximă rezistenţă... Cu concursul timpului, erudiţia lui Ion Hobana ar putea da mari panorame şi enciclopedii ale domeniului, de felul celor produse în aria franceză a genului de Jacques van Herp şi Pierre Versins».

(MIRCEA OPRIŢĂ: *„Anticipaţia românească"*, Ed. Dacia, 1994, cap.: *„Teoreticiani, istorici, critici, eseişti"*, p. 399)

«Descins din spaţiul SF (science-fiction) pe care îl slujeşte cu o nedezmînţită fervoare, scriitorul părăseşte însemnele genului preferat pentru a folosi cu dezinvoltură armele criticului, obiectivitatea, echilibrul, informaţia, atenta cîntărire a ideii şi contextul înaintea unei etalări pe care graba ori ignoranţa o fac cel mai adesea eronată, întîmplătoare. Într-un stil de o acaparantă cursivitate şi transparenţă, care evită romanţarea şi barochismele interpretative, Ion Hobana reuşeşte să încorporeze nu numai critic, ci şi artistic, uriaşul material investigat: ochiul critic e deopotrivă ataşat şi detaşat faţă de obiectivul cercetării».

(DOINA URICARIU: *„Un Jules Verne... verosimil"*, „Luceafărul", 4 august 1979)

Selecţie dintr-o amplă crestomaţie realizată de Ioan Pavelescu

Poşta redacţiei

Mulţumim tuturor celor care ne-au felicitat cu ocazia sărbătorilor de iarnă, ne-au scris, telefonat, sau vizitat la redacţie şi sperăm să nu le/vă înşelăm aşteptările.

Politica editorială a JSF se va modifica întrucîtva: vor predomina numerele de autor, povestirile şi nuvele; şi, aşa cum observaţi chiar din acest număr, sînt mai multe rubrici fixe: „Muzica Sferelor", „Anticritica", „Bookshop", „Ecran fantastic", „Vitrina cu iluzii"etc. Bineînţeles vor fi debuturi şi numere festive realizate în colaborare cu cenaclurile şi cluburile din ţară. Asta ar fi pe scurt planurile noastre de viitor.

Sperăm ca poveştile noastre să vă placă şi să aveţi un an frumos.

Robert Kocher (Munchen) – Ne cerem scuze pentru întîrzierea cu care îţi răspundem, dar iniţial am crezut că este o glumă. Am primit foarte multă corespondenţă din străinătate, dar chiar în română nu ne aşteptam să ne scrie cineva. Sperăm ca scrisoarea domnului Mihail Grămescu să-ţi fi parvenit; oricum reluăm aici *doleanţele* noastre: o scurtă bibliografie (vîrsta, studii, pasiuni etc).

Petru Iamandi (GALAŢI) – Am primit interviul şi traducerile. Aşteptăm, dacă mai aveţi, noi traduceri din *A. R. MORLAN* pentru un număr integral. *Pe cînd o lansare la Galaţi?*

Mihai Samoilă (Bacău) – Primit materialele. Aşteptăm discheta.

Cătălin GĂNESCU (IAŞI) - Pacienţia, după cum zicea conu' Iancu. Va să vie şi vremea ta. Şi textul, şi prezentarea se află (după cum ai aflat) în computer. Amînarea se datorează proiectatului număr dedicat manifestării de la Piatra Neamţ. Ca o paranteză: eu am aşteptat trei ani pînă să debutez *(trei ani din momentul în care mi-au fost acceptate lucrările).*

Gabriel ENACHE (ADJUD) - Mulţumim pentru sugestii şi pentru critici.

Ovidiu BUCŞE (ZALĂU) - Doreşte să corespondeze cu reprezentante ale sexului frumos pe teme de SF *(adresa completă o găsiţi la rubrica MICA PUBLICITATE).*

Şi alţi cititori ne-au semnalat modul cel puţin ciudat în care RODIPET-ul distribuie revista, dar asta-i situaţia. Soluţii: să căuţi un chioşc RODIPET şi să *„negociezi"* cu vînzătorul sau, preferabil, un abonament.

Ce ne-ai trimis drept proză, nu e proză; ce-ai trimis drept poezie, nu e poezie. Mai frecventează cenaclul ăla de mainstream şi poate s-or vedea oarece roade în viitor.

Andrei MASLAEV (Brăila) - Aşteptăm articolul *(eventual pe dischetă: sună la redacţie în zilele de marţi-miercuri pentru comunicarea conversiilor necesare pentru fonturile de litere).*

Am publicat şi în JSF mai multe povestiri pe aceeaşi idee a revenirii din moarte. Textul trimis, în afara faptului că nu are nimic original, este extrem de neglijent scris, dpdv stilistic. Horrorul trebuie să reiasă din impactul psihologic şi din atmosfera creată, nu din utilizarea unor cuvinte de genul: *îngrozitor, oribil,* etc

Vlad GEORGE (PLOIEŞTI) - *Defecte* stilistice inerente oricărui debutant *(în special aglomerarea de elemente ştiinţifico-tehnice a căror asimilare e incompletă,* de exemplu *nişte relee* n-au cum *să te informeze,* pentru că rolul lor e cu totul altul; mai sînt multe lucruri de îndreptat pe plan stilistic. Treci pe la *„Quo Vadis?"*: sîmbăta, 12.30, barul Rossi Boss.

Titus UDREA (CRAIOVA) - Aleserăm *„nişte"* grafică, dar povestirea nu se *„lipi".*

Cristian BĂLŢĂŢESCU (BACĂU) - *„Chapter House"* va apare anul acesta, atunci cînd *DORU BRANA* va finaliza traducerea. Dacă doreşti o părere avizată pe plan local o poţi afla contactîndu-l pe Mihai Samoilă (tel.149538). În ceea ce priveşte textul: mai cizelează-l, mai scurtează-l şi-om mai vedea.

SFeru (Craiova) - Din păcate nu toate debuturile îşi confirmă valoarea. Citind prima ta scrisoare am sperat într-o critică lucidă, nepărtinitoare şi de bun simţ. O analiză pe numere era ceva inedit şi interesant. Topul pe care ni l-ai trimis s-o-ţi dorit plin de venin. *(OK! Probabil că te-am supărat rău de tot.)* Înţeleg chiar şi ambiţiile orăşeneşti şi acea *„ospitalitate ofticească"* pe care o pomeneai *(din păcate, ea nu s-a manifestat cînd a trebuit).* Ce nu prea înţeleg *(poate că mă laşi să mă mai gîndesc pentru noi)* este părerea ta despre valoare. Ţi-aş sugera studiul lui Mircea Florian *„Teoria valorii".*

„Cineva care nu uită" (Bucureşti?) - În primul moment am vrut să te felicit pentru memoria fenomenală. Apoi te-am compătimit pentru că *„cel care nu uită", „cel care nu poate să uite", „cel care nu vrea să uite"* nu poate, şi nu trebuie decît să fie compătimit. Fiindcă uitarea este cel mai mare dar pe care natura l-a făcut oamenilor. Cine nu poate să uite sfîrşeşte, inevitabil, nebun. Poezia mi-a plăcut. (Mai puţin PS-ul) *Şi totuşi nici eu nu uit!*

Ţiţei N. Viorel (BUZĂU) – Am reţinut proza pentru debut. Aşteptăm şi altele. *(+prezentare şi fotografie).*

Laurenţiu TURCU – Poate fi contactat la adresa ***str. Avîntului nr.1, 1900, Timişoara.*** *Telefonul nu mai este valabil.*

Ladislau Daradici (DEVA) – Primit materialele. Ca întotdeauna sînt OK. Aşteptăm însă şi *„noua prezentare"*: partea de critică *(pînă pe 15.02. ac).*

Szabo Gabriel (Călăraşi) – Ţine-ne la curent cu activitatea cenaclului. Măreşte spaţiul alocat SF-ului (2-4 pagini) şi publică povestirile integral. *E stresant să aştepţi o lună de zile.*

Gabriel ENACHE, str. Stadionului 1, 5400, Adjud, Vrancea, tel. 037/641813 caută numerele 10, 13, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 42, 45, 47, 49, 51, 52, 72, 73, 109, 123, 126, 132 din JSF.

Ovidiu BUCŞE, str. T. Vladimirescu, bl. P 20, et. 1, ap. 6, Zalău, Sălaj, 4700. Oferă romanele: "Azeneg" de Luigi Menghini & "Aşteptînd în Ghermana" de Dănuţ Ungureanu. Caută: 1-516, 520, 523 din CPSF; 72-115, 117-123, 126-130, 136 din JSF.

Titus UDREA, str. N. Titulescu, bl. A3, Sc. III, ap. 13, Craiova, tel. 051/197897 oferă: Almanah Anticipaţia (1987, 1990-1995); JSF: (11-28, 58-76), CPSF (15-63, 315-390); A.C. Clarke - Oraşul şi stelele, M. Jeury - Poney Dragon, J. Blish - Un caz de conştiinţă, A. Heinlein - Stea dublă, P.K. Dick - Vînătorul de recompense, Helion 2/94, J. Verne - În faţa steagului, B.B. Longyear - Duşmanul, U. K. Le Guin - Lumea lui Rocannon ş.a. Caută: JSF, CPSF, cărţi şi reviste de astronomie şi conex, rev. BD şi BDSF (în rom.,engl., fr.), cît mai recente. Preţuri negociabile sau la schimb.

Remus TUNARU, str. Mircea cel Bătrîn, nr. 19, Giurgiu 8375, tel. 046/216698 caută numerele 13, 29, 30, 31, 32, 35, 44 din JSF oferă 1000 lei/nr., 120, 122, 126, 127, 128, 129, 130, 324, 396 (2000 lei/nr.), 476, 478, 480 (1000 lei/nr.).

CONCURSUL SIGMA '96

Cu ocazia celei de-a 13-a aniversări a înfiinţării sale, clubul SIGMA organizează primul său concurs literar, premiile acestuia urmînd a fi puse în mîna autorilor cu ocazia sesiunii de comunicări SIGMA '96 din 30 martie 1996.

Concursul are două secţiuni, *„juniori"* şi *„seniori"*, criteriul de încadrare fiind cel al experienţei scriitoriceşti. Autorii vor indica secţiunea de concurs la care se înscriu, iar juriul va asigura corectitudinea acestei înscrieri. Pe o filă separată, autorii vor preciza vîrsta, studiile, adresa, telefonul şi cenaclul (dacă sînt membri ai vreunuia). Se admit mai multe texte ale unui singur autor, dar fără utilizarea de pseudonime.

Premianţii vor beneficia de decontul integral (cazare + masă+ tren cls. a 2-a) al cheltuielilor de deplasare la sesiunea de comunicări.

Condiţiile pentru admiterea textelor participante la concurs:

- tema, mediul şi personajele (inclusiv numele lor) să fie româneşti; texte încadrabile la SF/F/H/M *social* vor fi deosebit de bine primite (SF=science fiction, F=fantastic, H=horror, M=mainstream)
- timpul acţiunii: anul 1999;
- lungimea să fie între 9 şi 99 de pagini dactilografiate la aproximativ 2.000 semne/pag.
- să nu fi fost publicate sau premiate anterior;
- să fie expediate în două exemplare pe adresa DAN POPESCU, C.P. 3-49, 5600 PIATRA NEAMŢ pînă cel tîrziu 1 martie 1996 (data poştei)

Pentru publicare, textele premiate vor rămîne la dispoziţia clubului SIGMA timp de 6 luni; se vor selecta texte pentru o antologie.

La fiecare secţiune se va acorda un premiu pentru cea mai bună povestire şi unul pentru cea mai bună nuvelă. Şi se va acorda şi un mare premiu textului care va fi ales ca pilot al unei antologii despre românii din 1999. Organizatorii se vor strădui să asigure un fond de premii de 500.000 lei.

SESIUNEA DE COMUNICĂRI

Această a 2-a sesiune SIGMA va avea drept temă PERSONAJELE SCRIITORILOR ROMÂNI DE SF şi se va desfăşura în zilele de 29, 30 şi 31 martie 1996. Programul detaliat va fi anunţat în februarie.

Vor fi acceptate doar comunicări care vor îndeplini următoarele condiţii:

- să fie orientate spre texte SF/F/H/M aparţinînd unor scriitori români;
- durata prezentării de fie de maximum 10 minute (4...6 pagini dactilografiate la aproximativ 2.000 semne/pag.)
- să fie expediate în 2 exemplare pe adresa DAN POPESCU, C.P. 3-49, 5600 PIATRA NEAMŢ pînă cel tîrziu februarie 1996 (data poştei)

Textele comunicărilor vor rămîne la dispoziţia clubului Sigma timp de trei luni în vederea publicării în fanzinul SIGMA, după această perioadă autorii putînd să le publice oriunde vor dori.

Autorii comunicărilor acceptate vor avea asigurat decontul integral (masă, cazare, tren cls. a 2-a) al deplasării la manifestare.

Dan Popescu